

ERDÉLYI LAJKA

+ 4 Lei

Taxe postale plătita în
aprobării Dir. Gen. P.T.

T. „Otthon” Irók és Hirlapírók köre
HUNGARIA, VII., Erzsébet körút 9—11
BUDAPEST

Főszerkesztő:
dr. Pál Árpád

KERESZTÉNY MAGYAR POLITIKAI NAPILAP
V. évfolyam. 26 (1173) sz. * Vasárnap, 1936 február 2

Főmunkatárs:
dr. Gyárfás Elemér

Károly király és Titulescu külgügyminiszter látogatása nagy élénkséget keltett Párizsban

A király több minisztert fogadott kihallgatáson és
Lebrun köztársasági elnökkel is találkozik

Párizsból jelentik: A diplomáciai tevékenység középpontja — mint már jelentettük — Londonból most Párizsba tolódott át.

Károly király látogatását külpolitikai szempontból nagy horderejűnek tekintik. Pénteken délután fogadta a király *Denain* tábornokot, a Laval-kormány légügyminiszterét és *Franchet d'Esperey* tábornagyot. Szombaton *Lebrun* köztársasági elnökkel, *Flandin*-nel és *Sarraut*-val találkozik.

Titulescu a kölajzárlat ügyében erős alkudozásra készül.

Titulescu szóba hozta Párizsban a kölaj-

tilalom kérdését is. *Starhemberg* herceg párizsi tevékenysége szintén nagy figyelmet kelt.

Londonból jelentik: A *Daily Herald* szerint népszövetségi körökben úgy tudják, hogy Románia szerződést kötött Olaszországgal. A szerződés értelmében Románia a keletafrikai hadjárat céljaira 1937 tavaszáig elegendő olajat szállít Olaszországnak, aranyban való fizetés ellenében. Genfben azt hiszik, hogy Titulescu erős alkudozásra készül, ha szóba kerül a kölajzárlat ügye. Azt fogja követelni, hogy kárpótlásul vegyék át a Népszövetség tagjai az Olaszországnak szánt olajat.

Károly király hírlapi beszélgetést folytatott a latin eszményről, a béke megmentéséről és Eduárd királyról

Bucuresti. Saját tud. Károly király nyilatkozott a *Paris Soir*-nak.

— Bevallom, — mondotta — hogy jobban meg vagyok hatva, mint vártam. Párizs minden köve újjáéledést jelent számomra.

— Ha valaki egy latin nép felett uralkodik, — folytatta a király, — akkor csak a latin eszmény inspirálhatja. És aztán, ha valaki Franciaországban hagyta a szíve felét, ha ott töltötte életének legfontosabb éveit, lehetséges, hogy ne érezze a franciák testvérének magát? Ugyanezt mondtam trónralépésem napján s ezt mondom ötévi uralkodásom után is. És Franciaországnak és Romániának egy szíve van. Mindaz, amit ezentúl még mondanak, fikció és alaptalan beszéd.

Majd az újságíró újabb kérdésére így felelt:

— Azt hiszem, hogy a béke megmenthető. Nem vagyok próféta, de mi, románok minden lehetőséget megteszünk ebben az irányban.

Végül arra a kérdésre, hogy vajon Eduárd király trónralépése milyen sorsfordulatot jelenthet a világ számára, Károly király így felelt:

— Eduárd ritka kiegyensúlyozottsága és rendkívül mély gondolkozású ember. Határozottan hiszek benne, úgy, mint ön, vagy akár az utca embere. De valójában még korai dolog megállapításokat tenni.

Antonescu pénzügyminiszter is Párizsba utazott.

Bucuresti. Saját tud. Miután a francia kormánnyal folytatott tárgyalások befejeződtek, Victor *Antonescu* pénzügyminiszter péntek este hét órakor elutazott Párizsba, hogy az egyezményt véglegesen aláírja. Illetékes körök felvilágosításai szerint a francia kormány végre elfogadta a román álláspontot, mely szerint Románia a Franciaországba és gyarmataiba történő kivitele mértékéig fizeti a Franciaországgal

szemben eddig fennálló tartozásait és a hadiszerszállítások ellenértékét is.

Antonescu igen sokan kiktérték az állomásra. Rendkívül jó hangulatban volt és sokat tréfált az újságírókkal a vonat indulása előtt, anélkül azonban, hogy az ügy érdemi részére vonatkozólag komoly nyilatkozatot hajlandó lett volna tenni, mint ahogy a hónapok óta húzódo francia-román tárgyalások egész tartama alatt soha se mondott semmit se nekik, pedig folyton ostromolták kérdéseikkel. Erre a tartózkodására tett tréfás célzást *Antonescu*, mikor felszállva a vasúti kocsii lépcsőjére, oda szólott az újságíróknak:

— Ezúttal mondhatok egy hírt önöknek: utazom Párizsba!

Majd általános derűtség közepette hozzátette:

— Remélem, nem kételkednek abban, hogy ez az elutazás csak jó jel lehet?

Még volt egy mulatságos jelenet. A búcsúzkodásnál *Anghelescu* közoktatásügyi miniszter átölelte *Antonescu*-t, mire valaki megjegyezte:

— Miniszter úr, ne engedje, hogy *Anghelescu* miniszter úr megcsókolja, mert rögtön kér megint 400 milliót!

Mire *Antonescu* nevetve felelte:

— Épp azért csókolom meg, hogy ne kérjen többet!

Egy újságíró megkérdezte:

— Incületek, aki önt távollétében helyettesíteni fogja, lesz-e joga rendkívüli hiteleket nyitni?

Mire *Antonescu* biztató aggodalom kifejezésével arcán így felelt:

— Semmiféle új hitelhez nem járulok hozzá, de attól tartok, nem fognak engedelmesskedni nekem.

Ez volt az utolsó intézkedése a pénzügyminiszternek Bucurestiben, 8—10 napra tervezett távolléte előtt.

A demokrácia válsága

A román nemzeti-parasztpárt erdélyi hivatalos lapja, a *Patria* az utóbbi napokban egyetemi tanárok tollából hoz fejtegetéseket a demokráciáról. Pár nappal előbb Ghidionescu professzor irt a demokrácia válságáról, újabban Kernbach professzor arról, hogy meddig tart a demokrácia. A mostanában folyó pártküzdelmek és választási harcok is élénken fölvetik a demokrácia és a tekintélyuralom közötti összehasonlításokat, s az ugynevezett jobboldali és ugynevezett baloldali pártok között is a megkülönböztetés fokmérője az, hogy hol van a demokrácia? A magyar népkisebbség körébe is átnyulik ez a kérdés. Ott is számbaveszik azt, hogy mely pártoktól remélhető a kisebbségekre nézve több megértés vagy előhaladás. E számbavétel eredményeként hajmosak arra a megállapításra, hogy kedvező kilátásokkal a népkisebbségek csak a demokratikus pártokra nézhetnek. Ezzel szemben az európai nemzetiségek legutóbbi kongresszusa a tényleges állapotoknak azt a fordulatát vette figyelembe, hogy az államok mindenikében az addigi törvényhozási és kormányzati rendszerek irányváltozásával kell számolni, s hogy ez az irányváltozás a demokratikusnak ismert és nevezett áramlatok rovasára történik.

Tehát nemcsak a levegőben van, hanem a tényleges viszonyokba is mélyen belefekküdt valami, ami csakugyan időszerűvé teszi a demokrácia felőli kérdéseket. És amely néprétegek az államvezetésben, a kormányzati hatalomban nem nagyon vehetnek részt, — mint amilyenek a népkisebbségek is, — azokra nézve sem közömbös, hogy hová érlelődik az a lázasság, mely mostan a demokrácia felőli kérdésekben lüktet. Tisztulási folyamat lesz-e a sok kérdezősködésből vagy további megzavarodások áradata? A népkisebbségek élete csak a tisztulásoktól várhatja azt a nyugodtságot, melyben őt is számbaveszik és méltányolják.

Ha ebből a szempontból végig gondolunk a demokrácia körül támadt vitákon, s a régi és új politikai irányok szembeállításain, mindjárt föltűnhetik nekünk az, hogy a demokrácia felőli fogalomzavarok is lényegesen befolyolnak ezekbe a vívódásokba. A demokrácia alapjában véve azt akarja jelenteni, hogy: népruralom. Szembenáll vele az egyesek, vagy szűkebb körű kiváltságosok uralma. Ebből az ellentétből származott annak az elképzelése, hogy az emberiség nemcsak egyes népekre oszlik, hanem a népeken belül felsőbb rendűsége hivatottak és alsóbb helyzetűek is vannak. Ebben a képzetben a demokrácia az alulról fölfelé való képződést és hatást jelent, viszont a vele szembenálló kormányzati rendszerek felülről lefelé hatást, a felsőbbrendűek akaratának kizárólagosságát valósítják meg egy-egy egész alárendelt népréteg fölött.

A demokrácia kezdőideje az ókori városállamokba nyúlik vissza. Ott a „demos”, a nép a városok bizonyos törzslakosságát jelentette, ennek a törzslakosságnak az összessége alkotta a gyűléseket, melyek a közügyekben rendelkeztek. De ezek körén kívül állott a földműves zsellérek és a rabszolgák sokkal óriásibb tömege, melynek semmi beleszólása nem volt a saját maguk kormányzásába. Emberi szempontból tehát ezek az ősdemokráciák nem valósították meg az emberek szabad akaratának az érvényesülését, hanem egy kisebb embercsoport uralmai voltak nagyobb embercsoportok fölött. A középkorban megint a városokban mutatkozott az önkormányzat és így a demokrácia nyoma, s ugyanakkor kezdődött Svájcban a vidékenként csoportosult népek saját ügyekben való rendelkezése. Az egész középkort azonban áthatotta az államképző-

IN SZINKOR!

Helyarat nem emeltünk!
Lehár operett.EGGERT MARTHA,
Ida Wüst, Hans Moser

CLO-CLO

Szines mesekép előzőleg! Bécsi film! D. e. 11-hor: MATINE!

déseknek az a módszere, hogy uralkodók és hadi hatalommal rendelkező felsőbb osztályok akarata szabta meg a népek életfolyását. Ebből az állapotból bontkozott ki a szélesebb kiterjedésű szabadságtörékek ellenhatása, mely a 17-ik században előbb Angliában, aztán a 18-ik században Amerikában, s onnan átjárva Franciaországban felbresztette az emberi egyenlőségek és szabadságok mind nagyobb igényeit. A régi felsőbb rendek helyébe az alsóbb társadalmi osztályok népesebb rendje, a polgári rend lépett, mely alulról való fel-törésének megfelelően a több, a kiterjedtebb népuralmat hozta. A mai modern demokráciának ez a tulajdonképpeni alapja.

Ez a modern demokrácia azonban közvetlenül nem nyilatkozhatott meg, hanem a maga választott képviselőivel, s a belőlük képzett kormányzattal igyekezett akaratát megvalósítani. Így jött létre az ugynevezett parlament rendszer, melynek szabad működése érdekében az egyéni szabadságjogok egész rendszerét iktatták alkotmányokba. A gondolat, szó és egyesülés szabadságai mellett a gazdasági szabadságjogokat, minden ember egyenlő jogosságának a föltételezését és védelmét is kimondották. Ilyen megulapozással és eszmékörrel az emberi versengések óriási lendülete fejlődött ki, s ez mind szélesebb terekre tolta ki az érvényesülni akaró tömegek körét. A francia forradalomkor uralomra jutott polgári rend után a még kiterjedtebb, de még alsóbb helyzetben levő néposztályok szabadságmozgalmi követelések. Politikai választóként be is jutottak a parlamentalkításra való befolyásba, azonban gazdaságilag mégis csak azok a jobb módúak érvényesültek, akik a polgári rend uralmát megalapították és folytatták. További fejlődés utja tehát az, hogy nagyobb tömegek a munkások és földművesek egyszerűbb rendje is gazdasági hatalomba jusson.

Az ezért való vívódás folyamatában vagyunk napjainkban. Ennek a vívódásnak ide-oda hullámzásai döngöttek és csapkodják azokat a formákat, melyeket a demokratikus fejlődés eddig kialakított. És emiatt látják egyesek válságban a demokráciát. Holott a demokrácia, mint néprvényesülés folyamata nincs válságban. A kezdetbeli kis „demos” körét folyton nagyobb és nagyobb társadalmi körök váltották föl az eddigi történelmi fejlődés

során. Amíg tehát van további érvényesülésre váró néptömeg, addig ez a fejlődés nem is állhat meg, hanem csak nőhet folytonosan. Azonban kérdés az, hogy ez a növekedés az eddigi formákban történik-e? Ha a demokráciát egy-értelműnek vesszük például a parlamentáris rendszerrel, akkor csugyan lehet a demokrácia válságáról beszélni. Ha azonban a demokráciát az uralmi és kormányzati módszerek-nél többnek látjuk, ha azt egy-egy egész nép boldogulási folyamatának a képeként nézzük, akkor az eddigi demokratikus formákon túl el kell ismernünk, hogy más célszerűségek

is lehetnek, melyek boldogulásra vezetnek.

Mikor a demokrácia iránti irányvételben tájékozódni akarunk, akkor így meg kell különböztetnünk a célt, eszményt és hozzá vezető utakat. És meg kell gondolnunk, vajjon megmerevedett formákhoz kell-e kötnünk magunkat, vagy több szabadsággal kell eljárunk az utválasztásban. Ha a régi demokráciákhoz akarunk kötni magunkat, akkor helyeselnünk kellene azt is, hogy az athéni demokrácia Sokrates halálra ítélte a nagyobb gondolat-szabadságra való törekvése miatt. Nyilvánvaló, hogy ezt az eljárást ma már nem tartjuk demokratikusnak. Nos, a mai demokratikus formákkal szemben is megvan az a lehetőség, hogy egy jövőbeli fejlődéshez képest ezek sem lesznek megfelelőek.

Keresnünk kell tehát azokat a módszereket, melyek a népet saját magának mind tökéletesebb kifejlesztőivé tudják tenni. Ha jól keressük, meg is találjuk. Ennek a keresésnek a láza ér ma mindenütt. És éppen azért, mert lázas ez a keresés, a jó utnak a megtalálása is el kell, hogy következzen.

Mihalache parasztpárti vezér vitája a belügyminiszterrel

A Goga-Cuza-párt titkos támogatásával vádolja a kormányt

Bucuresti. Saját tud. Mihalache hosszabb nyilatkozatban összeveti Tatarescu ismert sajtóbeszélgetését Inculci nyilatkozatával és azt állapítja meg, hogy a kettő között feltűnő ellentétek vannak.

— Tatarescu azt állítja a Le Petit Journal-

ban, — mondta Mihalache, — hogy helyreállította az ország belső békéjét. Ezzel szemben Inculci bunkósbotok és gyilkok fényképeit mutogatja, amelyeket a választók Mehedintiben, Hunedoaran és a fővárosi ügyvédi kamarai választáson használtak.

— A belügyminiszter úr — folytatta Mihalache, — nálam járt és órákon át fejtegette elméleteit. Én azt feleltem, hogy a belügyminiszter nem arra való, hogy elméleteit fejtsse ki, hanem hogy alkalmazza a törvényeket. Erre ő megígérte, hogy három nap alatt megtörténik a törvények alkalmazása. Elutaztam Severinbe, de ott nem láttam semmit ennek az ígéretnek a teljesítéséből. A liberális kormányának nincs jelöltje Mehedintiben, tehát minden eszközt felhasznál a Goga-Cuza-párt győzelmének elősegítésére. Mi szembeszállunk ezzel. Nem tűrhetjük, hogy mindenütt németországi módszereket alkalmazzanak s amikor panaszt emelünk vállukat vonják az illetékesek: „Nem tudunk róla.”

Sándor Imre:

KAT. IFJUSÁGI IMAKÖNYV

II. kiadása.

Középiskolások számára egy-egy eddigi imakönyv egész Erdély területén, 440 oldal, szép egész vászonkötésben, arany nyomással. Ara 60 lei.

Kapható könyvosztályunkban.

Öt perc mulva tizenegy

Írta: Soóki Kálmán

Jókedvűen dudorászott, amikor a telefonfülkébe lépett. Ez megszokott mindennapi dolga volt és soha el nem mulasztotta, hogy mielőtt hazamegy, ne hívja fel a feleségét és ne mondja be:

— Indulok haza, drágám. Pár perc mulva ott leszek nálad.

Bár ma már a házasságuk hatodik évében járnak, még mindig rajongásig szereti asszonyát. Az élete harmonikus, boldog. Igen, nagyon elfoglalt ember, de azt, ha valaki harminchat éves fejjel híres sebész — csak nagy munkával lehet megfizetni.

Ma elfelejtette a kórházból felhívni Annát, a feleségét és mivel nem akart már visszatérni, így az első útja az utcai telefonhoz vezetett.

Mialatt tárcsázott, a sarki órára pillantott.

— Borzasztó — rázta bosszúsán a fejét — már félnégy. És nekem hét órára újra a kórházban kell lennem. Szegény asszony, mindig egyedül van, de ez nagyon fontos, súlyos műtét; egy fiatal asszony. Súlyos eset.

A telefon kagylójából tompa zúgás szűrődött feléje. Majd egy éles kattánást hallott. Bosszankodva akarta letenni a hallgatót, amikor halk hangokat hallott.

Egy férfi és egy női hang beszéltek.

— Hm... hm... ügylátszik, véletlenül belekapsolódtam a beszélgetésbe — dörmögte magában. De nem tette le a hallgatót. A szavak

nehezen szűrődtek ki a kagylóból.

— Nem tehetem. Értse meg, nem tehetem, — mondta egy ideges női hang. Nem tudom, hogy mit tegyek. Pistának végtelenül fájna.

Érdekes... Őt is Pistának hívják.

— Ugyan, Anna, hát kit szeret? Gondolkozhat egy percig is csak? Nem! A boldogságunkról, a maga és az én boldogságomról van szó. Vagy tovább akarja élni ezt a házug, színtelen életet? Nem érzi, hogy egyedül van? Hogy Pistának minden gondolata a műtöben, a betegek között jár? Nem, Anna, itt most nem szabad, nem lehet gondolkodni!

— Ne haragudjon, hogy tévovázom, de...

— Nem szabad tévovázni. Határozzon. Választ kérek. Igen vagy nem? Ha igen, akkor az esti — a tizenegyes — gyorsal megyünk. Már a jegyek is megvannak... Nos?

— Nem lehetne inkább holnap?

— Nem — csattant a férfihang — vagy ma, vagy soha.

Szédülten markolta a hallgatót. A felesége... Veríték gyöngyözött a homlokán. Anna megcsalja őt. Nem szereti. Hazugság volt minden boldogság. A csókok, az ölelések. Minden. Valaki megkocogtatta az ajtót.

— Meddig akar még telefonálni?

Végigsimította zúgó fejét és kitámolygott. Egy kövér, mérgestekintetű úr nézett végig rajta megbotránkozva:

— Fényes nappal be van rugva... és még vissza sem teszi a hallgatót.

Ugy ment ki mint az alvajáró. A lépései bizonytalan tévovászággal koppantak az aszfalton.

Hova menjen?

Akárhová, csak haza nem.

Az út mentén padot talált. Rároskadt. Ugy esett oda, mert lábai ólomsúlyal nehezültek el. ... Ez nem lehet igaz. Anna szereti, csak egy rossz férfi hálójába került — próbálta meglegetni a feleségét, de ezt maga se hitte.

Nem fogja elengedni Annát. Nem magáért, de már a gyerek miatt se. Szereti a gyereket, ha már őt nem is és nem fogja tudni a gyermekét egy férfiert elhagyni. A Gyurika... Együtt tanították az első lépésekre, az első szóra.

Mit feleljen a gyerekeknek, ha majd felnő és megkérdi tőle:

— Apám, hol van az anyám?

Felugrott a padról és rohanni kezdett hazafelé. Megöli azt a férfit. Futott az utcákon, egészen kifulladt. Egy taxi suhant el mellette.

— Halló! Taxi!

Lihogva, a szívének verésével siettetie volna a motor dübörgő ütemét. Hátha nem találja már otthon Annát?

— Végre — ugrott ki a kocsiból. A csodálkozó szobalányt félretolta és rohant a felesége szobája felé.

— Nincs! Hol van a nagyságos asszony? — kérdezte a megdöbbenő lánytól.

— Nem tudom — dadogta az ijedten.

A tekintete egy lezárt bőröndre esett. Hála, Isten! Még nem ment el. Még vissza fog jönni. Sebes léptekkel mérte végig a szobát.

... Nem fogja elengedni. Szembe akar nézni azzal a férfival — megöli — aki el akarja löle venni az asszonyát... az ő asszonyát... A

Az angol kliring bizottság Baia-Mare

— Pop Valér nyilatkozata —

Baia-Mare. Saját tud. A Sathmar-megyében idős dr. Pop Valér igazságügyminiszter pénteken este nyilatkozott lapunk tudósítójának. Kijelentette, hogy a kormány építő-politikáját kiterjeszti az egész vármegyére. A közigazgatási törvény tervezete a parlament előtt van, azonban a parlament döntése előtt nem lehet annak értelmében cselekedni. A liberális párt nagy fontosságúnak tartja ezt a törvényt és mindent elkövet, hogy elfogadtassa. A büntető törvénykönyv egyesítésével komolyan foglalkoznak és ez a munkát is befejezéséhez közeledik. A sajtótörvénynek a parlament elé való terjesztése eltolódott, ezidejűleg Sadoveanu, a román újságírók szindikátusának elnöke tanulmányozza. A miniszter a továbbiakban kijelentette, hogy Románia és Anglia kormányai között a befagyott kölcsöntárgyalások új fordulathoz érkeztek. Anglia hajlandó a kölcsönről tárgyalni, ha annak ellenértékül Románia bérbeadja aranybányáit. Szombaton délelőtt az angol kliring-bizottság öt tagja Baia Mare-ra érkezett. Az öt szakvéleményük meghallgatása után folytatni fogják a kölcsönrre vonatkozó tárgyalásokat. A bányagazgatóság ünnepélyesen fogadta az angol küldöttséget.

Szívizhérdésben meghalt Kondylis görög tábornok

Athénből jelentik: Kondylis tábornok, volt görög hadügyminiszter pénteken reggel hirtelen meghalt. Halálának híre egész Görögországban mély részvételt keltett. Kondylis súlyos természetű szívbajban szenvedett, a kora reggeli órákban rohamot kapott, amely néhány perc alatt végzett vele. Kondylis abban a percben esett össze, amikor Merkuris képviselővel beszélgetett. György király részvétáviratot intézett Kondylis családja felé.

Az elhunyt tábornok nevéhez fűződik a görög monarchia visszaállítása. Kondylis még a népszavazás megtartása előtt deklarálta a királyságot és a népszavazás megejtéséig, illetve az uralkodó visszatéréséig régensként vezette az államügyeket.

Mivel Kondylis tábornok halálával kapcsolatban olyan hírek terjedtek el, hogy a volt hadügyminisztert megmérgezték, elrendelték a halott fölbontását.

Közel kétszáz főnyi többséggel szavazott bizalmat a francia kamara az új kormányra

Sarraut miniszterelnök tiltakozott az ellen, hogy ő a szabadkőművesek befolyása alatt állna

Párizsból jelentik: A francia kamara pénteken rövid déli megszakítással egész nap folytatta a kormánynyilatkozat feletti megindult vitát.

Délután újra felszólt Sarraut miniszterelnök is. Először az interpellációkkal foglalkozott, rámutatva azokra az állításokra, melyek szerint őt a szabadkőművesek irányítják.

— Nem vagyok tagja ennek a szervezetnek — mondotta Sarraut. — Nem akartam miniszterelnök lenni. Csupán kötelességből vállaltam el a megbízatást. Nem ismerem a politikai gyűlölködést. Franciaországnak önmagával való meghasonlása felbátorítja ellenfeleinket, akik lesben állanak és ki akarják használni gyengeségünket. Ami a belpolitikát illeti, a pénzügyminiszterrel egyetértve emberséges alapot igyekszünk adni az eddigi kormányok által kibocsátott szükségrendeleteknek.

Franciaország nemcsak szavakkal, de szívvel is a népszövetségi politikát követeli és azt óhajtja, hogy mielőbb véget érjen az a gyilkos ördöklés, amely fehér és fekete emberek ezrei között folyik.

Sarraut beszéde után szünet következett, majd az interpellálók viszontválaszoltak.

Blum Leó kijelentette, az új kormányra meg van az az előnye, hogy Laval helyébe lé-

pett. Megkérdezte a miniszterelnököt, szándékos-e a kormány alkalmazni a jobboldali szövetségről szóló törvényt? A választásokon kizárja-e magát a rádiót, vagy felosztva ezt a jogot, átengedi-e az egyes pártoknak is? Hajlandó-e véget vetni a lélekkrátságnak és vesztégetésnek?

Sarraut válaszában hangzott, hogy a törvényt alkalmazni akarja s a rendet fenn akarja tartani. A rádió használatát biztosítja minden jelöltnek.

A kamara végül 361 szavattal 165 ellenében bizalmat szavazott a Sarraut-kormányra.

Két állammal folynak a kereskedelmi tárgyalások Bucurestiben

Az angolok nem engednek. A magyarországi küldöttséggel mihamarabb meg lesz az egyezség

Bucuresti. Saját tud. Az angol-román tárgyalások pénteken folytatódtak. Az angolok kijelentették, hogy kötött megbízásuk van. Csak úgy létesíthetnek megegyezést, ha az szabott részleteket, pontosan meghatározott időpontokat állapít meg.

Ugyancsak tegnap, pénteken folytatták a tárgyalásokat a magyar delegációval is, amely időközben Budapesten volt, újabb utasítások vétele céljából. A magyar kormány ellenjavaslati sokban közelednek a román javaslatokhoz, úgyhogy az egyezmény rövidesen létrejön. Most még a fűrészáru kontingens megállapításáról folynak tanácskozások.

Togal
gyorsan és biztosan hat
RHEUMA / KÖSZÉNY
ISIASZ, GRIPPA, IDEG-ES FEJFAJÁS
és minden más húléseles megbetegedésnél
Jóhatás esetén is a legjobb eredmények!
A Togal kiküszöböli a szervezetből
a káros bomlási termékeket.
Családjón egy komoly Togal-kurát.
Gyógyszertárakban és Drogeriákban.

gyermekének az anyját. Vissza fogja hódítani Annát.

Istenem, már félhét.

Még nem jön.

Oda áll az ablak elé és leste, várta, hogy felbukkanjon a jólismert alak a villa bokrai között. Nem jött.

Lent, a kertben nevető gyerekekhang csendült fel. A fia. Ott játszik a kisasszonnyal.

Az ujjai türelmetlen ritmust vertek az ablak üvegén. Anna még mindig nincs itthon... és neki már a kórházban kellene lennie. Súlyos, nehéz eset.

A szobalány jött.

— Tanár úr, kérem, a kórházból telefonáltak. Várják a tanár urat.

...Igen. Tudja, hogy várják, de mit csináljon, ha Anna még mindig nem jön. A kertből felhallatszik a gyerek boldog kacagása. Menni kell.

— Tanár úr, kérem, telefon a kórházból.

— Megyek. — szölt oda összeszorított fogakkal. Elsietett. Most félhét. Anna vonata tizenegykor indult. Ó kilencre kész lesz, akkor még itthon fogja találni... igen, akkorra biztosan visszatér.

*

Sietve mosdott be. Már türelmetlenül várta. A beteg a műtőasztalon. Fialat asszony. Szép, bájos teremtés. Az arca a kloroformtól erősen sápadt, de így is szép.

Súlyos eset. Egy rosszindulatú daganat.

Az órára tekintett: hét óra — kilencre kész lesz.

Aztán mindenről elfelejtkezve, a beteg fölé

hajolt. Nem tudott semmiről, nem látott és nem hallott — csak egy szegény beteg embert, egy fiatal teremtést látott maga előtt feküdni; akit el akar ragadni a halál csúf, fekete karjaiból. Meg akarja menteni az életnek, hogy szerethessen és örülhessen.

A beteg felsóhajtott.

— Kiss doktor, kérem, a pulzushoz.

Az asszisztens már ott is van. Ő továbbra is feszült figyelemmel hajol a műtőasztal fölé. Minden gondolatát ide akarja koncentrálni, de az agyába furcsa, idegen érzések lopják be magukat és elterelik a figyelmét.

...Anna elmegy... Istenem, már féltiz lesz. Sietni kellene. Nem lehet. Egy élet van a kezében.

A homlokán ráncok futnak össze. Valami nincs rendben. Igen... Tizenegykor... tom-pán hall egy hangot:

— Tanár úr! A szív kihagy.

...Hát ma semmi se sikerül neki?... Anna elmegy... Borzasztó! Gyenge ennek a szegény teremtésnek a szíve

Tíz óra.

Még most otthon találná. Haza kellene menni és megmondani Annának, beszélni vele: mit teszel velem és a gyermekünkkel?... Igen menni kellene, de akkor itt ez a szerencsétlen teremtés el fog pusztulni... Eh! Ezen itt úgyse lehet már segíteni. A szívvel van baj... de talán mégis... Egy kissé vakmerő dolog, de a mullock is sikerült...

Idegesen figyeli a beteget.

A tekintete a beteg halvány arcáról az órára teved.

Féltizenegy... és Anna el fog menni Elmegy és soha többet nem jön vissza.

— Uram Isten! Hát mit tegyek — tépelődik. Vergődik. Kezében van egy élet, egy fiatal élet... Meg kellene próbálni a lehetlent is. De nincs idő.

— Nincs idő...

Az asszisztens csodálkozva néz rá — nem érti.

A verejték hidegen fut végig a homlokán és a hangja rekedt, amikor megszólal:

— Az oxigénpalackot!

Háromnegyed tizenegy... most még hazakerne. Nem lehet. Összeszorított fogakkal hajol újra a műtőasztalra.

...Nem, nem engedi, hogy a halál győzzen ma itt. Itt neki kell az erősebbnek lenni. És minden idegszálát megfeszítve, vad, kegyetlen harcot kezd egy sötét hatalommal. Győzni akar — és győzni fog.

— Coffeint! — a hangja idegentől cseng a műtőszobában.

Anna elmegy és Gyurka árva marad.

— Coffeint!

Halk sóhaj. Verejték a sápadt homlokán. Magáról elfeledkezve markolja az asztal peremét. Hallja az asszisztens ujjongó hangját.

— Tanár úr! A szív működés visszatér...

Öt perc múlva tizenegy.

Most már mindennek vége. És csodálatos megnyugvás fogja el. Nem lát maga előtt a betegon kívül semmit. Lassan halvány pír kezd visszatérni a sárga arcba. Az élet színe.

— Tanár úr! A szív működés normális.

Felsőhajta egyenesedik fel. Tizenegy.

A gyógynövények és a gyógytudományok fejlődése az őskortól napjainkig

Az első embertelepeken pásztorok gyógyítottak. Az ősrégi kultúrnépeknél — a kacsrendszer idejében — a papok vették át a gyógyítás vezetését.

Krisztus előtt sok ezer évvel és az egyiptomi fáraók idejében, a papok már olyan balzsamokat és kenőcsöket, mérgeket és szelídítőszereket készítettek, hogy azokat ma is megcsodálják az ásatásoknál eltalált mumiákon.

Krisztus előtt a negyedik században Hippokratés már iskolát állít fel a gyógytudományok rendszeres tanítására, amit utóda Dioskorides tovább fejleszt. A római birodalom már kitermelte a tudós Gallenust, a császárság nagy orvosát, aki megalapítja a római civilizáció gyógytudományát. Ő és iskolája már tudományos alapon állították elő a gyógyszereket.

A római birodalom hanyatlásával, a híres arab filozófusok és orvos-tudósok veszik át a gyógyítás tudományában a vezetőserepet és ezt meg is tartják a középkorig.

Amerika felfedezése újabb, nagyszerű fejlődést nyitott meg a gyógyítás tudományában, mert gazdag gyógynövény-kincsei lehetővé teszik, hogy számos — gyógyíthatatlannak vélt — betegséget eredményesen kezeljenek; így a gyógynövények használata — az egész világon — nagyon gyorsan elterjedt. De ezek között is a legnagyobb feltűnést a H. Mollis amerikai, Ivata Sivata és Nakamura japán tudósok által Amerikában nemrég felfedezett az a gyógynövény keltezte, amelynek kivonatából a — ma már világhírű — „Gastro D” készül. Mert ez a gyógyszer régi, idült — már gyógyíthatatlannak vélt — gyomor-, hólyag-, vesé-, epe- és májbajokat, gyomorféklyt, hányingert, szédülést, ideges zavart és fejfájásokat rövid idő alatt tökéletesen kigyógyít. A hosszú évek szenvedéseitől — „Gastro D” kezeléssel — megszabadult férfiak és nőktől számszámra érkeznek elismerő levelek a vezérképviselőhöz: Császár E. gyógyszerára, Bucuresti, Calea Victoriei No. 124, ahol a „Gastro D” 130 lei utánvét ellenében kapható.

Hönig
Frigyes
HARANG-ONTÓDE
Arad,
Str. Barilla 10-21.
Alapítva:
1840.
Telefon: 376.

óra... Győzött, de Anna elment. Legyőzte a betegséget. A halált. Csendesben nézi a halvány arcot. És meglepődöttnek érzi magát. Most már nem kell sietni... Szép. Gyenge, de szép teremtés... Talán ez is anya. Most már túl van a veszélyen. Élni fog. Szeretni fog és boldog lesz.

...De, mit mondhat majd a fiának, egyszer majd, ha kérdi? Mit mondhat? Semmi mást, csak azt, hogy:

— Fiam, az apád orvos.

Es az ő fia meg fogja érteni. Meg kell, hogy értse. Az ő fia.

Az asszisztensek bámuló csodálata mellett megy ki. Ugy néznek utána, mint egy nagy varázslóra, aki a halálból hívja vissza az embert... és életet ad... új életet... és most a nagy varázsló úgy érzi, hogy jó volna meghalni. Hogy nem érdemes tovább küzdeni, szenvedni...

Tétova lépésekkel lép ki a műtő ajtaján.

Egy férfi ugrik eléje.

Dadogó szavakkal beszél hozzá... nem érte... a kezét szorongatja... Mit akar ez?... Igen. Az asszony, a beteg férje. Köszöni, hogy megmentette, az asszonyát, a gyermeke anyját.

— Tanár úr, köszönöm — mondja és szavai elcsukló zokogásba fullnak.

— Igen, igen — motyogja. Aztán elfordul és már nem bír uralkodni magán. Zokogva dül neki az ajtónak.

— Tag, úr! — áll meg az ügyeletes ápolónő és habozva nézett rá.

Csodálkozva bámult az előtte álló fehér ruhás alakra.

Hogyan lett egy szélhámos orosz pincér Vilmos császár sógora

Zubkov Alexander pályafutása és halála

Jelentettük, hogy Zubkov Sándor, aki 1927 novemberében feleségül vette Viktória hercegnőt, II. Vilmos excsászár nővérét, Luxemburgba érkezett hírek szerint kedden harmincöt éves korában meghalt.

A huszadik század egyik legsikeresebb kalandora pályafutásának végét jelzi ez a luxemburgi távirat. Alexander Zubkov a bolsevizmus kitérősekor mint egészen fiatal ember emigrált Oroszországból. Ettől az időtől kezdve állandóan kóborolt nemcsak Európa, de a tengerentúli nagy városokban is. A szentpétervári fiatal ember először Stockholmba került, innen titokzatos és kalandos életére jellemző rejtélyes módon Sanghaiba jutott, majd Párizsban bukkant fel. Unos-úntalan változtatta foglalkozását, eredetileg tengerész volt, majd rendőr lett belőle, később idegenvezető és ezután pincér.

Amikor Párizsba érkezett, fillérje sem volt és a francia fővárosban mindössze egyetlen ismerőse volt. A Patkó-hotel tulajdonosnője. Ez az asszony megszánta és szállást adott neki. Itt ismerkedett meg Zubkov egy szép fiatal párizsi nővel. Odette Louis-szal, akihez hosszú ideig forró szerelem fűzte, amelynek csak az vetett véget, hogy az emigráns orosz kalandor Bonnból megismerkedett II. Vilmos excsászár családjával s hamarosan bizalmas viszonyba került az akkor 60 éves Viktória hercegnővel, Adolf Schaumburg-Lippel herceg özvegyével.

A nagy fantáziájú kalandorban azonnal felmerült a merész gondolat, hogy életével túlszárnyalja a legmerészebb kalandorregények hőseit is és — beházasodik a Hohenzollern-családba. A szép Odettel sűrűn szakított és ettől kezdve, az akkor 25 éves, elegáns megjelenésű Alexander Zubkov minden percét a hercegnő társaságában töltötte. Világjáró utazásain megtanulta a hódítás művészetét és minden erejét a nagy célnak szentelte: magához akarta láncolni a hercegnőt.

Terve először jobban látszott sikerülni, mintsem legvérmesebb perceiben hitte volna. Hiába tiltakozott a család feje, II. Vilmos ex-

császár az ellen, hogy a hercegnő állandóan az orosz kalandorral járjon, hiába könyörgött Viktória többi rokona a hercegnőnek, hogy szakítson Zubkovval: Viktória végzetesen és halálosan beleszeretett a nála harmincöt évvel fiatalabb férfiba.

Fjedelmi esküvő a bonni orosz templomban.

A Hohenzollern-család elkeseredett heves harcot vívott Viktória hercegnő ellen, de a szentpétervári győzött és 1927 november 21-én III. Frigyes porosz király és német császár leánya a bonni orosz egyház templomában örök házasságot kötött a volt pincérnek. A wiesbadeni orosz egyház püspöke, Adamantov végezte a szertartást.

Az új házasság Dél-Tirolba mentek nászútra, majd Berlinbe költöztek, mert Zubkov remélte, hogy ott hamarosan állást kap. Berlinbe érkezésekor intervjút adott az ottani újságíróknak és nagyhangon kijelentette, hogy nem egy nagyvállalat kínálta meg már igazgatósági tagsággal. Az állásokból azonban nem lett semmi, így Viktória hercegnő és férje visszaköltözött Bonnba. Már a házasság első esztendőjében kiderült, hogy mégis csak igaza volt II. Vilmosnak és a többi családtagoknak, akik le akarták beszélni a hercegnőt a fantasztikus házasságról.

A fiatal kalandor otthagya feleségét.

A világsajtó, amely az esküvő előtt és idején hosszú cikkekben foglalkozott a háború utáni idők legszenzációsabb mészalianszával, ezután évekig hallgatott a hercegnőről és férjéről.

1929 októberében szerepelt ismét a lapokban: megjelent a hír, hogy válnak és a házaspár teljesen tönkrement. Ugyanennek az évnek októberében Viktória hercegnő bonni kastélyában elárverezték az excsászár hugának egész berendezését. Viktória felséges rokonainak környezetéből senki sem képviseltette magát az árverésen és senki sem tett egy lépést sem annak megakadályozására. Nem tudták megbocsátani Viktóriának a mészalianszót. Pedig Zubkov akkor már nem volt Viktória mellett, kalandorvéré elűzte az erősen öregedő felesége mellől és senki sem tudta, hol járja a világot.

Az árveréskor derült csak ki, hogy Zubkovné adósságai közel kilencszázezer márkára rúgnak. A kastély berendezése legalább ugyanennyit megért, az árverésen mégis mindössze csak huszonötezer márkát folyt be. Fantasztikusan alacsony áron keltek el a történelmi becsű tárgyak. Zubkovné atyjának, III. Frigyes császárnak 1700 gramm súlyú ezüst szobráért például mindössze 110 márkát adott egy holland kereskedő.

Viktória nem élte sokáig túl a csapást, egy hónappal később meghalt.

1930-ban Zubkovot elmebetegintézetbe szállították, egy évvel később azonban már kiszabadult a zárt intézetből. Ismét Stockholmba került, ahol sofőr, könyvtáros, szakács és legutóbb fizetőpincér volt, miután ezt az állást is elvesztette. Fölkereste II. Vilmos excsászárt, akinek összetett kézzel könyörgött, hogy adja neki az elhunyt feleségének emléktárgyait. Vilmos azonban hajthatatlan maradt és szóba sem állt lenézett sógorával.

Még nem tisztázódott, hol töltötte a kalandos életű Zubkov utolsó éveit.

* Ideges embereknek és lelkibetegeknek az igen enyhén ható, mindig megbízható természetes „Foreno József” keserűviz — reggel éhgyomorra egy pohárral bevéve — rendszeres bélműködést, jó emésztést és elegendő étvágyérzetet teremt. Az orvosok ajánlják.

...Nem érti, mit akarnak még tőle? Semmit se tud most érteni. Mindent átölel és eltemet az a nagy, mélyről felszakadó fájdalom, ami benne viaskodik. Benne birokra kelt a magaskultúrájú huszadik század embere az ősemberrel; a párját elvesztett barlanglakó hím őstőne őserővel akart kirobbanni az elfojtott indulatok tömegéből.

— Tanár úr — folytatja az ápolónő — a nagyságos asszony telefonált.

— A feleségem?

— Igen, háromszor is kereste a tanár urat. Haragudott — és itt egy kis bizalmaskodó mosoly jelent meg a nő arcán — a tanár úr nem emlékszik, hogy színházba akartak menni?

— Persze... igen... de ezt nem értem.

Zúg a feje. Itt valami nincsen rendben.

— A nagyságos asszony meghagyta, hogy mondjam meg a tanár úrnak, tessék utána menni a színházba, mert...

A többi már nem hallotta, mert három fokot ugorva egyszerre, futott le a lépcsőkön.

Az ápolónő fejcsóválva nézett utána — nem értette, mi történhetett a mindig szigorú és kimért mozdulatú tanár úrral.

De nem értette a Nagy Színház portása se azt az urat, aki pár perccel az előadás vége előtt érkezett és jókora borraival nyomva a markába, szó nélkül felfutott a lépcsőkön.

Nem értette, egyáltalán nem tudta elgondolni, felfogni, hogy miért rohan valaki olyan boldog türelmetlenséggel, hiszen legfeljebb azt látja, hogy engedik le a színdarab végén a vasfüggönyt.

A magyar képviselőház megszavazta a hitbizományok új rendezéséről szóló törvényt

Bethlen István gróf nagy beszédet mondott a birtokpolitika követendő irányairól

Budapestről jelentik: A képviselőház péntek esti hitbizományi vitájában nagy érdeklődés mellett Bethlen István gróf is felszólalt.

— A miniszterelnök — mondotta — politikai elgondolásának gyújtópontjában a földbirtokpolitika állott és ez a javaslat első fejezete annak a trilogiának, mely a földbirtokpolitikát szolgálja. Nem lép fel azzal az igényvel, hogy forradalmi szellemben változtassa meg a viszonyokat. A hitbizomány megreformálásának kérdése azért nem kerülhetett régen szőnyegre, mert a rossz pénzügyi és gazdasági viszonyok azt leheletlenül tették. Mégis, megszavazom a javaslatot, nem politikai bizalmam megnyilvánulásaként, hanem egyszerűen annak bizonyítására, hogy nem áll szándékomban a javaslat elgáncsolása. Másrészt azért, mert

a birtokpolitikai kérdést, mely a legfontosabb problémák egyike, ki kell emelni a pártpolitikai állásfoglalások légköréből.

— Nagyatádi-Szabóval mi már végrehajtottunk egy földbirtokreformot, melynek során egymillió holdnyi föld került szétosztásra. Ez azonban csak arra volt elég, hogy levezessen egy forradalmi hangulatot. Lehet-e már most további földosztás? Tényképpen kezelhetem ezt a kérdést, hiszen nincs egy talpalatnyi földem sem, amit féltve kellene. A hitbizomány csak egy téglát a birtokpolitika épületében. Nem lehet azonban csak abból a szempontból nézni, hogy a hitbizományok egyes családoknak gazdasági előnyöket biztosítottak, amiket most szét kell osztani. Azt is számba kell venni, hogy az országot ezer éven keresztül nemcsak gazdasági kvalitások tartották fenn és nem süllyedhetünk el egy materialista világfelfogásban, mert

látunk olyan idöket, amikor a siberiak dinasztiaikat alapították, az Apponyiakhoz hasonló nagy szellemeknek pedig díszsírhellyel kellett megelégedniük.

A birtokfelszabadítás a középbirtokok elaprózásához és a kisbirtok proletarizálásához vezet, ami nemzeti szempontból nem kívánatos.

Amíg nincsen olyan független keresztény és intelligens rétegünk, mely a birtokosztály szerepét az ország vezetésében helyettesíteni tudja, nem szabad a teljes felszabadításhoz nyulni.

— Ha azt vesszük alapul, — folytatta Bethlen, — amit Károlyi Mihály hírdetett, hogy 500 holdnál nagyobb birtok ne legyen az országban, 1 millió 600 ezer hold föld szabadulna föl, viszont ha azt akarjuk, hogy a törpebirtokosokat és nincstelenekeket kisbirtokhoz juttassuk, ehhez 4 millió 600 ezer hold földre volna szükség. Ha pedig csak egyrészt adunk földet, mit csinálunk azokkal, akik kimaradnak? Még a kenyereket is elvesztik, mert az új birtokosok maguk művelik meg földjüket. A helyes birtokpolitika célja, hogy egészséges kis-, közép- és nagybirtokok legyenek latifundiumok nélkül. Jelenleg két nagy baj van: 1. Kevés az olyan kisbirtokos, mely el tud tartani egy családot. 2. A nagybirtok nem képes eltartani a proletárok tömegét. Azon kell tehát lenni, hogy

a birtokok termelési képessége minél nagyobb legyen, de ugyanakkor nagyobb erővel kell folytatni az iparosítást is, éppen a falusi lakosság érdekében, mert csak így lehet a munkanélküliséget levezetni.

Orvos-szer a pénzgazdálkodás és iparosodás elzsidósodása ellen.

Rámutatott Bethlen arra, hogy a nagytöke elzsidósodása olyan jelenség, amit mondhatunk panaszolnunk. A hitbizományokkal tehát olyan politikát kell követni, hogy azok ellenértékét a tulajdonosok házába, hányáka, iparvállalatokba helyezték át s így a keresztény vagyonos rétegek az ingatlanokon való gazdálkodásból, a penziorgalmról és a hitelélet terén tudjanak döntőbb súlyú helyet foglalni. Így mozdítható elő, hogy érvényesülhessen a keresztény töke.

Hogy ma iparelles hangulat van.

Vészhirek jönnek Abessziniából a polgárháború fenyegető közelségéről

Olaszország panaszjegyzéket küldött Genfben az abesszinek kegyetlenkedései felől

Aszmarból jelentik: Az Addisz-Abeában tartózkodó külföldi haditudósítók jelentése szerint a főváros idegen lakosságának köreiben nagy nyugtalansággal hallgatják a Godzsam és Arusszi tartományokban kitört lázadásokról szóló híreket. Az európaiak attól tartanak, hogy a lakosság egyre növekvő elégedetlensége a népus és a kormány ellen zendülésben fog kirombanni. Egyes hírek szerint a polgárháború veszélye már közvetlenül fenyeget.

Genfből jelentik: Az abesszin csapatok által elküvetett rémtettekről szóló olasz jegyzék a bizonyító anyagokkal együtt pénteken megérkezett Genfben. A jegyzék tartalmát olasz részről közzétették. Az adatanyag hangoztatja, hogy az abesszinek dum-dum-golyókat használtak, megjelöli a szállítók neveit és fényképekkel illusztrálja a golyók pusztító hatását. Leírja a jegyzék, hogy a Makale körül decemberben lefolyt harcban az abesszinek negyvennégy olasz halott közül huszonötöt megsemmisítettek.

Az olasz lapok kiáltványt intéztek az európai ifjusághoz

A háborúra vezető megtorlások ellen kívánnak állást foglalást

Párizsból jelentik: Valamennyi olasz lap kiáltványt intéz az európai diákokhoz. A kiáltvány többek között ezeket mondja:

— Itt az idő, hogy a szankciók felelősségét és vérszátta politikáját végre leleplezzük. A szankciók a legborzalmasabb összeesküvést készítették elő ellenünk. Ha a szankciókat kiterjesztik, ha átadják a győzelmet az imperialistáknak s a vérengző szekták sántái öhajának.

Európa a legborzalmasabb és legindokolatlanabb háború felé halad, melyet az emberiség valaha látott.

De nem a politikusok azok, akik harcolni fognak. Az ifjuság, az egyetemek hallgatói fognak már az első napon a verpad felé lépkedni. Senki nem vádolhatja meg nyugodt lelkiismerettel Olaszországot azzal, hogy háborút akar. Olaszország biztonságot akar afrikai gyarmataiban és békét Európában. Hazugság az, mintha a szankcióknak az lenne a céljuk, hogy megnehezítsék a gyarmati konfliktust.

Mefisztófeleszi családja ez egyes szektáknak, melyek azt remélik, hogy bolsevizálni tudják Európát.

A közlajjalom bizonyos fejezetei a zárlattal fejeződnek majd be, a zárlat pedig egyenlő a háborúval.

A kiáltvány ezután adatokat sorol fel annak bizonyítására, hogy a támadó fél nem Olaszország, hanem Abessziniá, melynek katonasága dum-dum golyókat használ. Az elmúlt 15 év alatt husz ízben indítottak az abesszinek támadást a szomszéd gyarmatok ellen, s a Népszövetség most jutalmat ad a támadónak azzal, hogy fegyvert szállít neki.

A torok érzékeny nyálkahártyái
legjobban védik Ont és dacollat széllel, viharral,
ha használ
Kaiser-féle mell-karamellák-at

a „3 fenyő” védjeggyel.

Plakát jelzi az elárusított helyeket.
Képviselet: „Pharmag”, Droguerie engros, Bragov.

ennek az a magyarázata, hogy az ipar nem keresztény kézben van s az antiszemitaizmus az iparelles hangulatban éli ki magát.

A hitbizományok helyeti Bethlen az önkormányzat-rendszer kiépítését ajánlotta, ezövetkezeti alapon. Véget kell vetni annak a mentalitásnak, hogy kényszerintézkedéssel lehet birtokpolitikát folytatni, mert egyszer meg lehetett és meg kellene csinálni, de ezt a hitet állandósítani nem lehet, ha nem akarunk minden utolsó hitet megölni a magántulajdon szentségében. Nem szabad függőségbe hozni a birtokosok szívet és megengedni, hogy minden képviselőjelölt földet osszon. Kéri az igazságügyminisztert, fogadja el az ellenzék érvelését, mert csak így képzelhető el egészséges megoldás és azzal a törvénnyel a kormány életének legnagyobb sikerét aratja.

Bethlen István nagy tetszéssel fogadott beszéde után a javaslatot a Ház elfogadta.

BUDAPESTI WINDSOR PENSIO

rokonához szállni kényelmesen időszerűséggel ár és nem is olcsóbb, mint a kitűnő hírek örvendő, 10 éve fennáll.

Vilmos császár út 7. II—III—IV.
Andrassy-ut sarak 35 újonnan berendezett hideg-melegvízes szoba. Ellátás nélkül is!

Időszerű árak

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SZÁLLÓ

Budapest IV. Egyetem-utca 5. (A belváros központjában)

100 modern kényelmes szoba. Líttek. Hideg-meleg folyóvíz. Központi fűtés. Az étterem és kávéházban minden este szalonzene.

Az Erzsébet-pincében egyiptomi rendszer. — Menü: 1.60 P.

S Z A B Ó I M R E

(Művész)

A baiamarei Festőiskolát bezárták, de az aranyhegyek alján fakadt művészet él és virágzik

Baia-Mare. Saját tud. A bányavárosi világhírű festőiskola felett megkondították a lélekharangot. Nemcsak ez a művészi légkörben nevelkedett bányavárosi közönség, nem is Erdély kulturált rétege, hanem az egész műértő világ megdöbbenéssel szemlélte a képzőművészet négy évtizedes, patinás bástyájának porbahullását. Akkor csapott le a villám a felleges égből, amikor ez a maréknyi művész-csapat igazi bizakodással napsugarat remélt s az erdélyi Barbizon megalapításának negyven éves jubileumát készült megünnepelni.

A bányavárosi képzőművészet azonban kiheverte ezt a csapást. A hajlékot elvehették ugyan, de a szívek megfosztani nem tudták, márpedig a világ minden táján ismert „baiamarei művészet” nem ott, hanem a viharosan dobogó, nyugtalan várú művész-szívekben él...

Mi lett az iskolával?

Amint annakidején részletesen megírtuk, a város élére kinevezett ideiglenes bizottság — tulajdonképpen saját hatáskörét — feloszlatta a világhírű festőiskolát azzal az indoklással, hogy a vezetők: Mikola András és Kriszán János nem látták el tisztüket közmegelégedésre s csak önégiókat szolgáltak. A Festők Társaságát — amely bejegyzett önálló jogi személy — megszüntetnek nyilvánította és követelte az iskola és a Társaság vagyonának és irattárának átadását, amit a Festők Társasága — ami igenis létezik és működik ma is — megtagadott, mert felette csak a belügyminiszter, vagy a törvényszék dönthet, de semmi esetre se az ideiglenes bizottság. Ennek ellenére az iskola épületéből a Festők Társaságának egésze alatt működő iskolát kiakoltatták s helyébe új iskolát nyitottak, amelynek élén ideiglenes bizottság állt.

Az új intézmény, illetve azok, akik életre hívták, ellentétbe kerültek önmagukkal, mert az állítólag „szabályok nélkül” működött és emiatt megszüntetett régi festőiskola helyén egy ugyan-csak és valóban szabályok nélküli működő intézményt létesítettek. Bár a szabályok megírásával megbízták egy bizottságot, de többet nem tettek. Nem is tehettek, mert a baiamarei festőiskolának belügyminiszteri jogvágyott alapszabályai vannak s addig, míg ezeket illetékesek meg nem semmisítik, újat helyükbe hozni nem lehet. Ennyire pedig nem terjed ki az ideiglenes bizottság hatásköre, viszont egy intézmény két alapszabállyal nem rendelkezhetik. Mert az épületekből kitelepíthették az iskolát, de a törvények értelmében a baiamarei festőiskola igenis létezik. Ezért nem lehetett új alapszabályokat hozni.

Ennek ellenére az iskola — a városi iskola — az élére kinevezett bizottság igazgatása mellett működik. Egyelőre növendékek nélkül.

Thorma János szerepe.

Nem kis feltűnést keltett, hogy ebbe az időközi bizottságba beválasztották Thorma Jánost, a Kolonia egyik megalapítóját is. Egyesek részéről emiatt támadások is érték az ősz mestert, de később minden tisztázódott. Mert Thorma János egyelőre semmiféle szerepet nem vállalt az új iskolánál, mint ahogy a régivel is megszüntetett mindennemű közösséget.

Portrék a bányavárosi művészet mestereiről.

Cikkünk elején jeleztük, hogy a festőiskolát bezárhatták ugyan, de a bányavárosi művészetet nem tépték ki a művészek lelkéből.

Ennek az iránynak legerősebb képviselője természetesen Thorma János, aki részben alapítóját is vetette meg a bányavárosi művészetnek. A többi alapítók előbb-utóbb elszakadtak a festői

aranyhegyektől, de Thorma lelke mélyén gyökeredett ide s a világhírű mester itt akarja leélni hátralevő éveit. A bányavárosban minden ember ismeri. Amikor rugalmas léptekkel végigsétál a bányaváros utcáin, a bennszülött polgár mélyen megsüvegezi; az idegen pedig megbámulja hófehér, ezüstös csillogású haját, markáns, napégette arcát, férfias természetét s aki beszél vele, élvezi kedves, közvetlen modorát.

Műterme pedig olyan, hogy a belépő azt hiszi, álomországban jár.

Legutóbb a festőiskola bezárásával kapcsolatban voltam Thorma Jánosnál. Szürke ruha fedte hatalmas természetét, amely izmos, friss ma is. A hat évtized alig hagyott nyomot rajta. Emlekszem, hogy néhány évvel ezelőtt milyen csodálattal beszéltek az ősz mesterről, amikor a legnagyobb hidegben is kiskabátban tette meg reggeli sétáit, míg mi összehuzott kabátgallérral rőtünk a csikorgó havat. Ezek a séták betegsége óta elmaradtak és egészsége védelmére hivatkozva vonult vissza az iskola vezetésétől is.

Műterme igazi művészettel van berendezve. Az egyik sarokban antik, drága szalon, apró műtárgyak mindenféle, a falakon képek, szebbnél-szebb, értékesebb-nél-értékesebb képek. Nem tudom hol olvastam egy Thorma-képről, hogy az valóságos szinkróméma. Ez az igazság — mert az — csak itt, ebben a műteremben bontakozik ki teljes egészében. Gyönyörű aktok, az ember várja, mikor szólalnak meg, vagy melyik pillanatban lépnek ki a keretek közül. A bányhegyek tavaszi virágzásnak, az ősz hervadásának ezernyi színváltozata; a napfény és az árnyék mesterei elrendezése, a lombok között szinte madárdalt hall az ember, a virágpompába borult mezőkön tucsock éirpélést, bódító illatokat érez a lélek...

S akkor, amikor szinte megrészegülten álltam e mennyeországhoz hasonló helyen, értettem meg igazán, miért maradt Thorma János ezüstpőz haju ifjú, mert lelkének muzsikája, amely esetje nyomán rezeg, nem engedi megőregedni a szívet...

Mikola András

csaknem teljesen visszavonultan él. Egyedüli szórakozása a vadászat.

Mikola a tájképfestészetben éli ki magát, ennek a mestere. Gyakran lerándul Budapestre, de az aranyhegyektől elszakadni ő se tud. Műterme szintén nagyon szép, szőnyegekkel, faragványokkal, szobrokkal gazdagon díszítve. S dacára minden hangulatkeltésnek, ha miniszter vagy más magasrangú személyiség érkezik a bányavárosba, nem mulasztja el ezt a műtermet megtekinteni. Látnivaló van bőven s akinek csak egy kevés érzéke van, élvezni is tudja — feledhetetlenül.

Kriszán János és Csikos Antónia

— férj és feleség — szintén a Festőtelepen laknak Kriszán a tájképeket festi előszeretettel. Csikos Antónia elismerten egyszerű arcképfestő. De természetesen a tájak szépségét is nagy kedvvel és beleéléssel örökíti meg.

S a többiek: Kádár Géza, a téli tájak mestere, Ziffer Sándor a baiamarei modernisták atyja, Jándi Dávid, Kiss Karoly, Pirk János, Pinner Olivér, a tehetséges és a már befutott Slovensky Lajos mind-mind a világhíres baiamarei művészet hódolói és katonái s akik, ha száműzőek is vannak az ősi falak közül, megmaradt nekik a bányaváros és a vidék minden szépsége. Kicsi szobák ha nem is adnak elég világot, de megbújhat bennük a múzsa...

Lelkesedés, bizakodás a szívekben bőven van hála Istennek. A hegyek fehér hótakaró alatt várják a feltámadást és eljön a tavasz millió virággal, millió szépséggel, a művész pedig ékesen tárja feljűk lelkét, hogy megörökítse azt és felelemelje a mulandóságon.

Ezek megmaradtak, ezeket nem lehet elvenni, s ezekben él a „bányavárosi művészet”.

Boros István.

Gróf Lónyaiék ősi várkastélyából gyermek üdülőit létesítenek

Satu-Mare. Saját tud. A médiasulauriti kastélyt a külföldön élő gróf Lónyay-család Mária királynénak ajándékozta. Dr. Pop Valér igazságügyminiszter, aki jelenleg a megyében tartózkodik, meglátogatta az 1630-ban épült várkastélyt. Mária királyné azon óhajának adott kifejezést, hogy a kastély ősi falai között kórházat és gyermek-üdülőhelyet szeretne létesíteni. Liteanu mérnök szakvéleménye után a miniszter elhatározta, hogy a kastély helyére álló alaptól a kastély épületét helyreállíttatja és gyermek-üdülőhelyet létesítenek benne. A munkálatokat még a tavasz folyamán megkezdik.

PHÖNIX

Életbiztosító Társaság

Központi igazgatóság: WIEN.

Alapított 1882. évben.

Teljesen befizetett alaptőke 4.000.000 osztr. schilling.

Egredélyezve Romániában 1929 január 14-én. Bejegyezve a Bucuresti Kereskedelmi és Iparkamaránál 689—Soc. 1931. sz. alatt.

Romániai igazgatóság: Bucuresti, Piața C. A. Rosetti 4.

Erdélyrészi „ Cluj, str. N. Jorga 16.

A társaság működési területe: Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Egyiptom, Franciaország, Görögország, Hollandia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Palesztina, Románia, Spanyolország, Tunisz, Törökország.

Gyermek-, járadék- és nyugdíjbiztosítás.

A legszebb ajándék a

PHÖNIX-KÖTVÉNY

Mert ezzel

gondoskodik saját magáról, feleségéről és gyermekeiről, pénzét a legnagyobb biztonsággal gyümölcsözően helyezi el és a jövő gondjaitól megszabadultan munkáját jobban használhatja.

HIREK

Központi munkaszüneti kiadványok és előfizetés teljesítő helye
Oradea, Strada Regele Carol II. 8.
 ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Hattaléves: Egész évre 800, félreves 400
 segyédvve 210, egy hóra 70 lej.
 Magyarországon: Egész évre 50 P., félreves 25 P., segyédvve 15 P.
 Egyes szám ára 10 fillér, vasárnap és ünnepes 15 fillér.
 Postatakarépenziári csekk számiánk száma: 80.037.
 Telefon: 27.

Felolvasótervező: **PEREDI GYÖRGY**
 Cluj-i szerkesztő: **dr. Sulyok István**
 Cluj, Piața Unirii 13. — Telefon 302.

Kéziratokat nem ösztökölünk meg és nem ösztökölünk vissza.
 Csak a választásbéli magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

Az időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Mérsékelt szél, köd, eső, a hőmérséklet keveset változik, keleten valószínűleg csökken.

Hajhullást és korpásodást szüntet Tarpan hajcsepp. Modern, ujszerű hajtápszer, cholesterolin tartalommal.

Zürichi zárlat. Párizs 20.29 fől, London 15.18, Newyork 303 egyenlőad. Brüsszel 51.77 fől, Milánó 24.40, Madrid 42.05, Amsterdam 208.60, Berlin 123.60, Bécs — schilling 57.10, Prága 12.73, Varsó 57.95, Belgrád 700.

Brösztel Lajos lett az oradeai székesegyház plébánosa. Oradea város területi növekedése és a lakosság új elhelyezkedése tette szükségessé Fiedler István oradeai római katolikus püspök intézkedését, aminek következtében a római katolikus székesegyház 1936 április hó 1-től kezdődőleg plébánia-templom is lesz. Az Episcopia felé kialakult új telepek és a székesegyház környékének az utóbbi két évtizedben történt teljes átalakulása már kifejlesztette a székesegyháznak a hívek lelki elkövetésére való gyakorlati bekapcsolódását. A valóságnak ad tehát megfelelő jogi kifejezést és formákat Fiedler püspök, amikor a székesegyházi plébániát az Oradea-oligigi plébánia kettészakításával felállítja. Ennek a plébániának temploma a székesegyház, plébániai háza pedig egy kanonoki lakás lesz. Az első plébánost Brösztel Lajos személyében már ki is nevezte Fiedler püspök. Brösztel Lajos kipróbált tevékenységi tapasztalata, tudása biztos kézzel fogja megoldani azokat a feladatokat, melyek egy új plébánia megszervezésével együtt járnak. Brösztel Lajos távozásával megüresedett oligigi plébániára az egyházmegyei hatóság már meg is hirdette a pályázatot február 20-iki hatállyal és április 1-re ott is meglesz már az új plébános.

Zászlók,

lobogók, miseruha- és zászlóselymek, paszomántók, rojtok stb. legolcsóbb beszerzési forrása

Oberbauer A. Utóda

Magyarország legrégibb templomberendező és zászlókészítő vállalata

Budapest, IV. Váci-utca 41. sz.

Alapítási év 1863. Tel. Aut. 83-3-44.
75 éves cég.

Egy kereskedelmi ügynökség váltól a törvényszék előtt. Timisoara. Sajat tud. A törvényszék nem mindennapi csálás ügyében tartotta meg a főtárgyalást. Vastag Gáspár, Körösei Lajos, Hasznos Lajos, Zank Sándor és Zank Erzsébet család címén feljelentést tettek a Curierul Bancar kereskedelmi ügynökség ellen. A feljelentők — mind kismemberek, napszámosok vagy fuvarosok — a cég ügynökeinek rábeszélésére értékpapírokat vásároltak részleltetésre és, feljelentésük szerint, súlyosan rá lettek szedve Friedmann Pál cégtulajdonos volt a vádlott, tanuként kihallgatták György Ignác tisztviselőt is, aki 1933-ban még a cég tulajdonosaként szerepelt. Bucuresti város kölcsonkötvényeit, amelyeket annakidején száz lejjel jegyeztek a tőzsdén, hatszáz lejjert adták ei a járatlan, hiszékeny embereknek, akiknek különben bebeszéltek, hogy ilyen értékpapírokat bármikor és bárhol kölcsönt kapnak. Párizs kölcsonkötvényeit is forgalomba hozták, a jegyzési áron jóval nagyobb pénzért. Amikor vevők kölcsönt akartak szerezni, értesültek csak róla, hogy mit sem tudnak kezdeni a papirokkal. A tárgyalás során György Ignácot, a cég tisztviselőjét és volt tulajdonosát is vád alá vonták az ügyész. Hogy pedig a tanúból vádlottá vált György előkészíthesse védelmét, a tárgyalást egy hétre elhalasztották.

Határozás. Oradeán dr. Réti Ignác ügyvéd, a nyugati szertartású izraelita hitközség főjegyzője 53 éves korában meghalt. Dr. Réti csütörtökön a zsidó kórházban vakbélgyulladásal megoperálták. Az operáció azonban már késő volt, mert a gennyes vakbél átfuródott. Pénteken szívgöngyesség lépett fel és éjjel egy órára a beteg meghalt. Az elhunyt veje volt dr. Kecskeméti Lipót főrabbinak, amennyiben első felesége a főrabbi leánya volt, aki gyermekük születésekor meghalt. Gyászolja egyetlen leánya Anna, valamint felesége, apósa a kiterjedt rokonág. Dr. Réti temetése vasárnap délelőtt 10 órakor lesz a zsidó Hecum udvaráról.

Angol letartóztatási parancs egy olasz gőzös ellen. Londonból jelentik: Az admiráliság ugynevezett letartóztatási végzést bocsátott ki a Dungeness öbölben horgonyzó „Fedora” olasz gőzös ellen, mert a napokban összeütközött a „Pravda” nevű szovjet gőzössel. Most azonban nem lehet a parancsot végrehajtani, mert a hatalmas hullámvérés miatt lehetetlen a gőzöst megközelíteni. A „Fedora” is megsérült. Hivatalosan is hangsúlyozták, hogy a rendelkezésnek semmi köze nincs az olasz-ellenes megtorlásokhoz, mert a fennálló törvények értelmében joga van az admirálisának a kikötőtől három mérföldig terjedő távolságban letartóztatni az összeütközésben résztvevő hajókat, a kártérítés kifizetésének biztosítása céljából.

Hülés,
Nátha és
Reumatikus
Fájdalom
ELLEN

CARMOL
BEDÖRZSÖLÉS
ÁRA LEI 22.- ÜVEGENKENT

Felmentették Bartalis plébánost az izgatás vádjá alól. Targu-Mures. Sajat tud. Bartalis Márton acatari plébános még a múlt évben egyik prédikációja alkalmával foglakozott azzal a hajszával, amelyet Ghibu Onisifor — köztudomásúlag — indított a római katolikus egyház, illetve annak intézményei ellen. Beszédében megemlítette, hogy végső kényszerűség esetén öfelségéhez lesz kénytelen fordulni az egyház védelemért. A község állami tanítója feljelentette államellenes izgatás miatt a plébánost és az ügyesség vádat is emelt. A törvényszék tegnap tartott főtárgyalásán az alaptalanul megvádolt papot felmentette az államellenes izgatás és lázítás vádjá alól.

50 százalékos vasuti kedvezménnyel lehet Budapestre utazni. Budapestről jelentik: Az Országos Magyar Gazdasági Egylet a folyó évben is megrendezi Budapestben, március hó 20—25 napjain szokásos mezőgazdasági kiállítását, amely alkalmából 50 százalékos kedvezménnyel lehet Budapestre utazni. A kedvezményes jegy váltására jogosító igazolványok beszerezhetőek lesznek március elejétől minden telejegyirodában. A kedvezmény időtartama 14 nap.

Gyomor- és bélzavaroknál, hasüregbeli vérpangásnál, étvágytalanságnál, szorulásnál, fejfájásnál, gyomorégésnél, febfőgésnél, szédülésnél, homlokfájásnál, febfőgésnél egy-két pohár természetes „Ferenc József” keserűt alaposan kitisztítja az emésztőutakat. Az orvosok ajánlják

Magyar bál Caralban. Sajat tud. Az Országos Magyar Párt carei és carei járási tagozata az idei magyar magyar bálját február 15-én a római katolikus legényegylet termében rendezi meg. A bálanyai tisztviselő báró Jósika Jánosné kérte fel a rendezőség. A bál díszvendőket: gróf Böldy Kálmán, a sálajmegei Magyar Párt elnöke és báró Jósika János országgyűlési képviselő.

Hoare ismét tania lesz az angol kormányban. Londonból jelentik: Hír szerint a kormány a három hadügyi tárcza felett álló állandó honvédelmi minisztériumot szervez a három fegyvernem koordinálása céljából. Valószínűnek tartják politikai körökben, hogy az új tárcát Hoare volt külügyminiszter kapja.

Visszavonhatatlanul

február 15-ig hosszabbítottuk meg az Erdélyi Lapokra szóló egyévi és félévi előfizetés határidejét. Rendezzék minél előbb előfizetési díját, hogy részt vehessenek alábbi értékes ajándékok kisorsolásában.

Megjegyezzük még, hogy eltérően az előző évek gyakorlatától mindazok, akik az egész évi előfizetési díjat befizették február 15-ig, a második félév elején (július folyamán) rendezendő második kisorsoláson is minden további nélkül részt fognak venni.

Akik 1936. február 15-ig beküldik az 1936. egész évi előfizetésüket, azok között kisorsolunk:

1. Főnyeremény: Ingyenes részvétel az „Erdélyi Lapok” által 1936. év folyamán rendezendő olaszországi társasutazáson.
2. nyeremény: Ötnapi ingyenes velencei tartózkodás, nyarvacsak az Erdélyi Lapok társasutazásával kapcsolatban.
3. nyeremény: Egy Standard rádió, legszebb kivitelben.
4. nyeremény: Igen szép férfi vagy női zsebhóra.
5. nyeremény: Magyar Szemle dískönyveinek sorozata (5 kötet).

Akik 1936. február 15-ig beküldik az 1936. félévi előfizetési díjukat, azok között kisorsolunk:

1. főnyeremény: Ötnapos ingyenes tartózkodás a Püspök-gyógyfürdőben.
2. nyeremény: Ötnapos ingyenes tartózkodás a Gyilkos-tónál.
3. nyeremény: Egy fényképezőgép.
4. nyeremény: Egy uti neszszor.
5. nyeremény: A Szentek Életének négy kötete (kötve).

Unger főszolgabíró temetése. Timisoara. Sajat tud. Jelentettük, hogy Unger József buzias főszolgabíró, aki ötven évig működött a buzias járásban, leányánál látogatásban lévén Aracón, meghalt. Holttestét Buziasra szállították, ahol a lakosság impozáns részvétel mellett ment végre a temetés. A ravatalt a római katolikus plébánia-templomban állították fel. Kayser Lajos preláts-kanonok mondott gyászbeszédet és magyar nyelven emlékbeszédet, Muzár plébános pedig német nyelven bucsuztatta a hitközség nevében, amelynek Unger az elnöke volt. A koporsót a templomból a buzias járásban működő jegyzők és tüzoltók felváltva vitték a temetőig. A sírnál Ducu főszolgabíró, Ghetia János főesperes románul méltatta az elhunytak érdemeit, kiemelve, hogy a románság hálaával adózik működésének. Ghetia főesperes egyébként elrendelte, hogy a járásban lévő összes román templomban a temetés idején harangozzanak s a főesperes a járásban lévő román lelkészekkel egyetemben jelent meg a temetésen. Grábler Árpád, a timisi jegyzők nesztor, nyugalmazott községi jegyző: bucsuztatta ezután még, magyarul, a jegyzői kar nevében az elhunytat.

Temetések Oradeán. Fehér László cipésziparos 26 éves korában meghalt. Temetése vasárnap délután fél 4 órakor lesz a Rulikovsky-temető kápolnájából. — Sabou Gavrilné szül. Sandor Flóra 22 éves korában meghalt. Temetése vasárnap délután lesz. — Lovász Jakab 98 éves korában meghalt. Temetése tegnap volt. (Erdélyi „Concordia”).

Legszebb, legolcsóbb temetéseket végzi

„CONCORDIA” ERDELYI
 Oradea, Bul. Regele Ferdinand No. 13.
 Pazar felszerelési
 Remek díszcipák!
 Művészi kivitelű gyászkoscsk!
 Gépies pontosság!
 Legegyszerűbbtől a legfinaszesebbig minden igényt kielégítő szolid kiszolgálás!
 Üzleti telefon: 520. — Lakás telefon: 500.

Nagy cserkész táborozás lesz Brasov mellett, amelyen a király és a királyi család is megjelnek. Brasov. Sajat tud. Jelentettük már, hogy augusztus hónapban hatalmas méretű cserkész-táborozás lesz a Brasov melletti Pojana nevű fensíkon. A tervek szerint a nagytáboron 10 ezer cserkész vesz részt. A romániai legfelsőbb parancsnokságon kívül 400 külföldi cserkészparancsnokság jelentete be eddig a részvételét. A nagytábor ünnepélyes megnyitása augusztus hó 5-én lesz, emelven a király, a királyi család tagjai, a kormány és a diplomáciai kar is részt vesz. A tábor céljaira 10 vagon szénát és 20 vagon tüzfát szállítanak a Pojanába. A nagytáborban külön postája és táviróhivatala, telefonközpontja és tüzoltószolgálat is lesz.

* **Ízületi csúszás és islászás, neuralgikus és arthritikus fájdalmaknál** egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz, reggel éhgyomorra bevéve, gyorsan előmozdítja a gyomor és a belek működését s igen könnyű, lágy székletet, jó emésztést és kellemes közérzetet biztosít. Orvosi vélemények egyöntetűen dicsérik a **Ferenc József víz** rendkívül enyhe és jólétező hatását vese-, hólyag-, prostata- és végbélbajoknál, valamint sérvben szenvedőknek is. Az orvosok ajánlják.

Megszüntették Timișoarában a városi tejközpontot. Saját tud. A tejközpont, mint városi vállalat, modern felszerelése mellett is mindig deficitet dolgozott. Az utóbbi időben ez az állapot már elviselhetetlenné kezd válni, úgy hogy a város vezetősége avval a tervvel foglalkozik, hogy a vállalatot bérbeadja vagy eladja. Nincs kizárva, hogy addig is leállítatja üzemét. A tej minősége különösen az utóbbi időben igen silány és nem éri el az előírt zsírtartalmat s drágább a jó tejnél.

Egy fiatal laboráns tragédiája. Brasov. Saját tud. Nem mindennapi esetnek volt a színhelye az itteni törvényszéki palotának az egyik folyosója. A délelőtti órákban a vádlottak számára fenntartott padon ült **Fleps Mihály** fiatal laboráns, akit egy közrendőr hozott fel az ügyészségre. Fleps ellen az volt a vád, hogy a Leonida cégtől hitelre egy gépkocsit vásárolt és a váltóra garanciaképpen ráhamisította az apja nevét. Ezért a bíróság hat hónapra ítélte. Tegnap kellett volna bevonulnia a fogházba, hogy büntetését kitöltse. Egy észrevétlen pillanatban a laboráns valami gyorsan ölt mérget vett be, amely pillanat alatt végzett vele. Az intelligens Fleps végzetes tette nagy részvétet váltott ki Brasov társadalmában. A vizsgálat folyamán kiderült, hogy a fiatalember apja beleegyezésével hamisította az utóbbi nevét a váltóra. Fleps később összeveszett az apjával, aki bosszúból beárulta a cégnek, hogy a fia a váltón levő aláírást hamisította.

* **Köszvényben szenved Ön?** Köszvényes megbetegedéseknél tudvalevőleg hibás vérösszetétel alapuló anyagcserevezár áll fenn. A káros alkotórészeknek a vérből való eltávolítására a Togat különösen alkalmas. A Togat meggyógyítja a húgysav felgyülemelését és elősegíti a testből való kiválasztását. Több mint 6000 orvos nagyon elismerően nyilatkozott a Togat jó hatásáról.

Mammutesontokat találtak a buda várbeli pincebarlangban. Budapestről jelentik: A budavári pincebarlangokban több mint fél év óta folyó nagyszabású feltáró munkák eddig is számos régi állati és emberi csontot, sok cserepet, üveget, löszert és egyéb régiségeket tártak fel. A napokban az egyik pincében folyó áttörési munkálatok közben a munkások a mammutnak első nyakcsigolyáját, lábtöcsontját és egyik ujjpercét, valamint a vadlónak lábszártröredékét ásták ki. Ezek a csontok a várhegyi mésztufa alatt fekszenek és ezért fontosak, mert az itt lerakódott őskori rétegeknek földtani korát határozzák meg, amelyet eddig csak találtak. A kiasott mammutcsontok arról tanuskodnak, hogy az a réteg, amelyben a jégkori állatok maradványai fekszenek, a jégkorban rakódott le. Ennek következtében a föllette fekvő hatalmas mésztufaréteg ennél fiatalabb, vagyis a jégkor végén ülepedett le.

Egy ingyen nap a LONDON kötődében!

Szenzációs ajándékozási akció!

Ingyen vásárolhat!

Kedves vevőink hozzánk való ragaszkodását kívánjuk meghálálni. Minden készpénz vevő, kinek vásárlási napja megegyezik a már jan. 31-én dr. Haragus Stefan közjegyzőnél letétbe helyezett, lepecsételt levélben megjelölt nappal, pénzét minden levonás nélkül visszakapja, az általunk kiadott, dátummal ellátott vásárlási jegy ellenében. Dr. Haragus közjegyző március 9-én a lapokban értesíti a közönséget az elhelyezett nap dátumáról.

Ezen akció február 3-tól március 4-ig tart!

TRICOTAGE LONDON

Oradea, Str. Avram Iancu 1.
Kirakati versenyárak!
Használja ki ezen alkalmat!

Lekéste az autóbuzst és megfagyott az országuton. Carei. Saját tud. Nyetrebá Mihály carei iparosnak Moffinul-Mara községben akadt dolga, ahonnan aznap délután autóbusszal akart visszajárni, de lekéste. Gyalog indult haza és a csendőrijárőr másnap délelőtt a carei országuton félig megfagyva akadt rá. Beszállították a kórházba, ahol rövid idő alatt kiszervezték.

A Tábla elrendelte Ciulley mérnök fogvatartását. Bucurestiből jelentik: Az itélőtábla vádtanácsa foglalkozott azzal a fellebbezéssel, amelyet az ügyészség jelentett be az ifj. vádtanácsnak döntése ellen, amellyel hatályon kívül helyezte a vizsgálóbírónak Ciulley mérnök, a Tita Cristescu dráma közismertté vált szereplője ellen kiadott letartóztatási végzést. Az itélőtáblai vádtanács ülésére a jelenleg is fogházban lévő Ciulleyt nem vezették elő és a védelem csak írásos emlékiratot terjesztett a bíróság elé. Az ügyészség képviselője azonban részletes és alapos vádbeszédet mondott, amelyben elejétől végig ismertette a nyomozás adatai alapján a dráma valószínű lefolyását. A táblai főügyész beszéde után az itélőtáblai vádtanács megváltoztatta a törvényszéki vádtanács döntését, megsemmisítette azt és meg erősítette a vizsgálóbírónak az ügyben hozott, harminc napra szóló letartóztatási végzését.

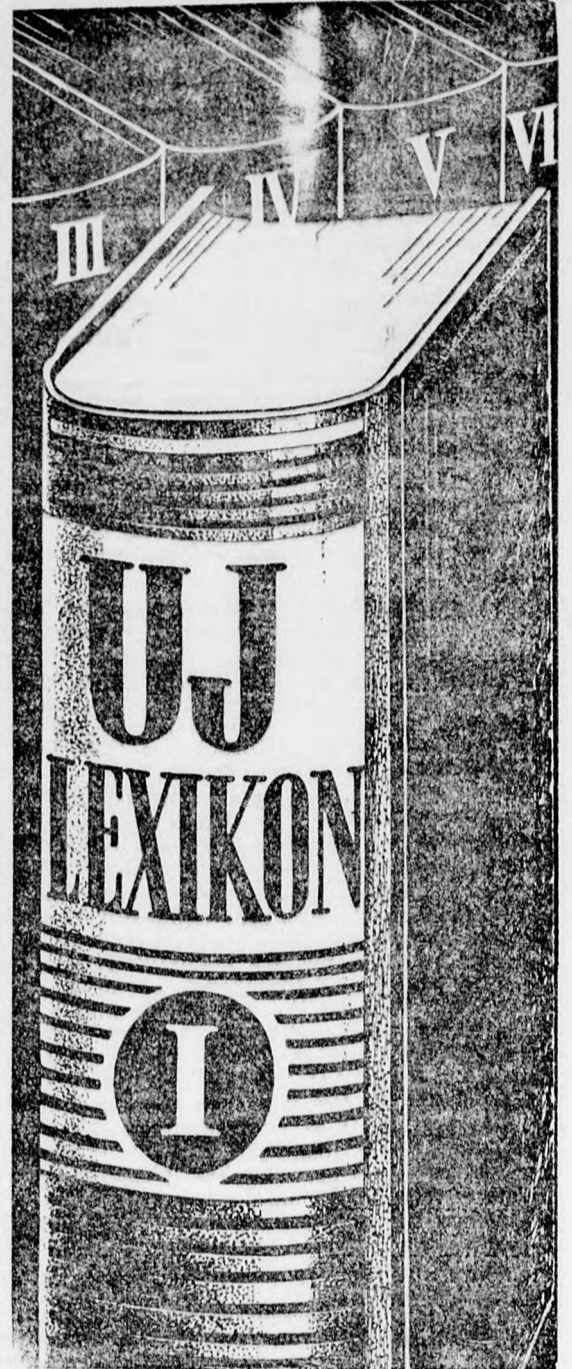
A Magyar Postatakarékpénztár oradeai betéteseit ezúton is emlékeztetem, hogy f. évi február hó 3. és 4. napjain délelőtt 9 órakor az Egyesült Bank R. T. (Piata Regina Maria No. 4.) helyiségében feltétlenül megjelenni sziveskedjenek.

Dr. Nicolas Mocan, advocat
„a budapesti Postatakarékpénztár romániai hitelezőinek egyesülete” ügyésze.

* **Szivesen köhög Ön?** E kérdésre természetesen nemmel válaszolna. De hát akkor miért nem tesz Ön valamit köhögése ellen, vagy miért használ alkalmatlan szereket? Nem tudja Ön, hogy a Keiser-féle mell-karamellák a legjobb szer köhögés, rekedtség, hurut, stb. ellen? Próbálja ki ezeket és azok gyors és biztos hatását saját magán fogja megállapítani. Miután a Keiser-féle mell-karamellák igen kellemes ízűek a gyermekek is szivesen szedik.

Több mint egymillió adópenz elcsúszásáért négyévi börtönt kapott a volt covasnai adófőnök. Targu-Săuce. Saját tud. Több mint egy évvel ezelőtt történt, hogy Körtyvélyfői Sándor, a covasnai adóhivatal perceptorja Sftu Gheorghelen önként jelentkezett az ügyészségen s bevallotta, hogy több mint egymillió lei adópenzzel nem tud elszámolni. Körtyvélyfőt akkor azonnal letartóztatták és közel 16 hónapra ítélték a sikeres elszámolás ügyében, míg most tárgyalásra került a sor. A vádlott semmit sem tagadott, de először vádolta azért, hogy nagyvobhosszú kölcsönökért pénzeket sohasem adott vissza neki, ami végül is arra kényszerítette őt, hogy hamis bonokkal, szerencsejátékokkal spekuláljon. A börtönlét nem vált be, a relett-vesztések miatt újabb és újabb kölcsönöket kellett sikeresen s végül idegei nem bírták a feszültséget. Önmaga leplezte le a csalást. A tárgyaláson perceptor tanú hallgattak ki akik megerősítették a Körtyvélyfői vallomását. Elmondták azt is, hogy egész szababandézást készítettek egyik jóbarátjának adóndékképpen s általában hűkező volt mindazokkal szemben, akiket tartott. Nem esoda tehát, hogy kétezer leit alig meghaladó fizetéséből nem felt. ekkora bőkezűségre. A törvényszék hosszas tárgyalás után hozott ítéletében a volt perceptor négyévi börtönrre távi hivatalvesztésre és a kár megtérítésére ítélte. A büntetésbe beleszámítják a 16 hónapi vizsgálati fogságot.

Megjelent a Képes Krónika legutóbbi száma. A Képes Krónika szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes felvétel legutóbbi számának főbb tartalmát ismertetiük, hogy ez által is felhívjuk kedves olvasóink figyelmét ezen igazán értékes, keresztény szellemű megismerkedési képes felvételre. Aradi Zoltán „Történelem” címen írta a hevesítő cikket, Rozványi Vilmos „Még egyszer az élet” címen, Rónay Kázmér „Dánia művészete a Nemzeti Szalóiban”, Kádár Éva „Asszony a napsütésben”, Pan Miklós „Fábián Gáspár, Isten kőművese...”, Váth János „A Hollókő alján”, B. Nagy Panni „Befejezetlen szimfonia” címen írtak hangulatos szép cikkeket. Gáspár Jenő „Ver Sacrum” folytatolagos regénye, ugyszintán William Keaton: „Ég és föld között...” és Szicethe Endre „Utazás Budapest körül” folytatolagos regények, illetve cikkek, továbbá a „Mit szól hozzá”, A Divat, Színház, Film-Rádió rovat, Köztudomány, Nevelőtervek, Könyvtársas könyvszerzőkben, Mozni stb. sab. rovatok teszik még gazdagabbá és változatosabbá a Képes Krónikát. Megrendelhető az Erdélyi Lapok kiadóhivatalában. Előfizetési díj: negyedévre 100 lei, félévre 180 lei, egész évre 350 lei, előre kifizetve. Minden egyes szám egy összeront kettős példány.

8 KÖTETES EGYETEMES LEXIKON

Ara kötetenként 475 lei.

Dante—Pantheon kiadás

Kívágva és kitöltve még ma adja fel levelezőlapra ragasztva vagy borítékban

Dante Könyvkiadó, Budapest VI., Ó. u. 27.

Kérem az *Uj Lexikon* illusztrált ismertetését alanti címre **ingyen** megküldeni. Ezzel semmilyen kötelezettséget sem vállaltam.

Név: _____

Foglalkozás: _____

Cím: _____

Országos iparos nagygyűlés készül Brasovban Saját tud. Országos iparos nagygyűlés készül Brasovban, amelyen a Kisiparasok Országos Szövetsége, a Statul Negustoresc, az erdélyi ipartestületek, a kereskedői egyesületek és különböző szakmai képviselők vesznek részt, hogy egyetemesen tiltakozzanak Roman Valer dr. munkügyi alminiszter kisipari törvénytervezete ellen. A nagygyűlés időpontját még nem állapították meg.

Szentek és bolondok

Irta: P. Trefán Leonárd

Giovanni, a bolond... Így nevezték az egész városban. Ritkán jelentkezett az utcákon. Leginkább lenn a völgyben, a mocsaras, lápos bozót között rejtőzködött. Sűrű nádas volt akkor a mai Porciunkula helyén. Itt töltötte majdnem minden idejét Asszizi bolondja, mert az utcákon és a piacon kavicsokkal, cserépdarabokkal hajigálták meg a vásott gyermekek. Szaladtak utána és visították: Giovanni, a bolond...

Sokat beszéltek erről a szegény bolondról. Nem is csoda, mert külön volt nagyon. Mosolyogni nem látta még soha senki. Minden idejét azzal töltötte, hogy az iszapos tócsából nagy követ emelt ki. Előbb megmosta, hogy tiszta legyen a sártól és iszaptól és mikor szárazra vitte volna, napsütésre, akkor mindig visszajette a pocsettába. És most kezdte a munkát elülről. Ismét mosta a követ, emelte kifelé, de ismét visszajette. És minden közuhánásra rémesnél rémesebb volt az arckifejezése. Nagyon beteg volt ez a szegény ember és bizonyára nehéz lelki túsák, vívódások és harcok marcangolhatták lelkiismeretét. Mikor ijeszten komor és szennedő arcát látták az emberek, azt mondták, hogy addig nem gyógyul meg ez a szerencsétlen, rögeszmés, örült ember, míg valaki jönni fog és mosolyt csal az ajkára...

Francesco, a szent... Valamikor őt is bolondnak tartották. Azt hitték, hogy rögeszmés. Kötéllel övezett foltos köpenyében járta az utcákat. Karjain és hátán hordta a téglát, meszet, követ és faanyagot a San Damiano fölépítéséhez. Édesapja dühös volt nagyon miatta, a felnőttek sajnálták és nevelték, a gyermekek kavicsokkal, cserépdarabokkal hajigálták, szaladtak utána és visították: Francesco, a bolond... Még nem értették meg, hogy miért koldulja házról-házra az építéssanyagot.

Mióta pedig kórházat rendezett be a leprásoknak és ápolta őket, mosolyogva hírdette a Szegénység úrnő dicsőségét, a fölfeszített Krisztus Evangéliumát és hangjának, egyéniségének varázserejére sokan mentek követésére, azóta mindenki, felnőttek és gyermekek sóhajtván rebegtek utána: Francesco, a szent...

A bolond és a szent összetalálkoztak Assziziában. A bolond: mosta és emelte a követ. Komor volt az arca, búsuló a tekintete és nem akart tudomást venni a szentről. A szent: lelke mélyén sajnálta a bolondot és míg az élet dala, szent szabadság himnusza csengett ajkáról, mosolyogva határozta el, hogy meggyógyítja a rögeszmés, szegény bolond lelkét.

Francesco tudta, hogy hol rejtőzködik a bolond Giovanni. Elhatározta, hogy fölkeresi. Nem messze volt a Porciunkulától a nádas és a tócsa, hol furcsa munkáját végezte az újrakészítő. Eppen akkor érkezett oda, mikor Giovanni léheve mosta, emelte a szikladarabot és erőlködött, hogy a szárazra kicipelje. Hangos cuppanással zuhant vissza a kő a vizes iszapba. Francesco állt és nézte Giovanni. Nem rejtőzködött el, hogy lopakodva leselkedjen, hanem egyenesen odáért a bolond elé. Ez lesütötte szemét és nem akarta észrevenni a szentet. Miután Francesco nem távozott, sőt olyan mozdulatot tett, hogy segíteni akar a kő kiemelésénél, a bolondot zavarba hozta és kezdett dühösen kiabálni:

— Miért zavarsz engem, te világszaló? Ördög cimborája... Miért nem hagysz engem békében... Azt hiszed, engem is elbolondítasz, mint a többi szegény embereket...

És erre megszólalt Francesco, a szent. Hangja úgy zengett, mint mennyei jószág isteni muzsikája. Mint égi szózat anyagi zenéje. Telve meleggel, bájjal, szépséggel, lelket megfogó rendkívüli erővel. Rezgéséből kegyelmi világ ellendülhetetlen összhangja érzett.

— Giovanni... édes testvérem, ne haragudj reám, én azért jöttem, hogy segítek neked, mert látom, hogy nem tudod egyedül kiemelni azt a nagy követ. Giovanni... én nagyon, de nagyon szeretlek téged... No lássunk csak munkához...

És Francesco a világ legtermészetesebb

mozdulatával fölgyűrte csuháját, beledlott a pocsettába, térdéig süppedt bele és mosni kezdte a sáros követ.

— Csak gyorsan Giovanni, segíts te is, moszuk együtt. És most emeljük, mert eléggé tiszta és vigyük ki a zöld fűre... Így né, vigyázz, hogy el ne ejtsük... fogd meg jól te is, testvérem, emeljük és vigyük... hopp, már kinn is vagyunk... így né...

És a nagy kő előttük feküdt a pászton. Francesco tapsolt örömben, mint egy gyermek. A bolond nézte... Először a követ, azután Francesco sáros kezeit és lábait...

— Francesco, te bolond vagy...

— Giovanni, hát persze, hogy bolond vagyok, az Isten bolondja, a végtelen jószág esztelenje. Giovanni, te pedig szent vagy, mert az Isten nagyon szeret téged...

És átölelték egymást, mint a játszó gyermekek és csicsergő nevetésük versenyre kelt az erdő szárnyasainak csattogó énekével.

A szent mosolyt csal a bolond ajkára. És meggyógyította őt.

A bolond Isten hangját, kegyelem sugárzását hívta elő a szent lelkéből és tapsikolva örvendező gyermekké tette őt.

A bolond és a szent elindultak a nádasból, pocsettás környezetből, virágos rétre. Tarkavirágok százai borították el a perugiai tágas mezőt. A szem elkáprázott a vadvirágok megszámlálhatatlan sokaságán. Francesco és Giovanni tágra nyitott szemekkel, nyitva felejtett nevetéssel szájál ámulnak a tengernyi szépségen. Mintha határozatlanok lettek volna. Virágokat akartak szaktítani, de azt gondolták, hogy ez a csonkítás fájni fog a növényeknek. Nem tanakodtak sokat. Csillagoszárnyú, szép fehér lepke rebent föl lépéseik zajára. És röptül a napsugártengerben előttük. Kacér volt és szép. Csábító bájjal hívogatta őket, mikor hófehér rezgő szárnyai fehér villanással ragyogtak a csillagos napsütésben. A két ember elhatározta, hogy megfogja a szép fehér lepkét. Gyermeki módon, játékos

kedvvel, újjongó siktozásokkal szaladtak utána, közben mindketten többször is elesetek a gidres-gödörös mezőn, de fölugrottak és szaladtak tovább... Így kergetőztek játékosan és észre sem vették, hogy sok ember gyűl össze a hegyoldalon. A gyermekek pedig odasiettek, hogy a lepkefogásban segítsenek nekik... Gyermekszivaly, nevetés hangja, sokféle kiabálás töltötte be a mezőt. A szép fehér lepkét nem tudta elfogni senki.

Az emberek lelkükből csodálkoztak a bolond játékon és nevetésén. A szent nagylelkűségét és türelmét magasztalták. Hihetetlenül megnőtt Francesco tekintélye. Ő pedig hívta a bolondot, hogy menjenek fehér galambot fogni. Mikor a lepke eltűnt, akkor szép fehér galamb jelent meg fejük fölött a levegőben. Nosza utána! A levegőbe madár módjára nem szállhatnak föl, de otrüpködött a galamb árnyéka a fűben lábaik előtt. Fehér galambnak is fekete az árnyéka, magyarázta Francesco. És szaladtak fáradt lélegzettel, hogy a madár árnyékát megfoghassák. Az árnyékot sem lehet megfogni, éppen úgy nem, mint a lepkét. De azért szaladtak utána, és versenyt futottak gyermeki nevetéssel. Ez fejezi ki azt a könnyedséget, ahogy derűs, mosolygó lélek lehetetlen módon is megszerzi a fehér erényt. És magának a fehér lelkét...

Csak így lehet prózaiságából, beteg hétköznapiaságából kiemelni a fáradt lelket. Tisztára mosni és napsütésre vinni. Francesco ma is keresi a szomorú embereket.

Francesco a mosoly embere, mosoly szerűje, isteni művésze. Francesco a mosoly rögeszmés bohóca. Énekes troubadour, táncoló regős. Ura követségében jár, mint vitézlőhős és légvőrákat épít az út porában, mint a játszózó gyermek. Francesco a változhatatlan szép kedélyvilág védőszentje.

Asszizi Szent Ferenc bájos kedélyéletének a nyitó virág és a sziklaóriás éppen úgy lehet tartalma, tárgya és célja, mint a szépséges lelki-erő, Isten tüzes szeretete és Krisztus földi élete a megváltásban és az Eucharisztia. Az igazi örömeink csak két forrása lehet: tiszta lélek és az Oltáriszentség. Az igazi élet lelkes öröm, napsugaras kedély és jószágos mosoly. Szent Ferenc mosolya és lélek mosolya.

A magyar parlamenti muzeum

Budapest. Saját tud. Alig hat éve annak, hogy ezt a legfiatalabb magyar múzeumot az azóta elhunyt Palmer Kálmán főtanácsos létrehozta, évtizedes szorgos gyűjtőmunka gyanánt. Széles e világnak minden megszerzhető magyar emlékeit, családi levéltárak felteve őrzött okleveleit kellett összehordani, részben mecénások jóvoltából megvásárolni, hogy itt a 18 óriási teremben egységes rendezésben és világos történelmi sorrendben minden törvényhozási emlék együtt lehessen. A felsőházi palotaszíven, Tisza István gróf komor fenséges szobrával szemközt húzódnak e múzeum helyiségei. A felsőházi kapuval szemben áll hallgatagon a geszti nagyrű bronzszobra. Méltóbb helyen nem lehetne a magyarság vérzivataros századainak emlékgyűjteménye.

Sorjában a legrégibb tárgytól napjainkig végigvezetjük olvasóinkat ebben a múzeumban. Nem csupán a régmúlt századok, de a legforrongóbb utóbbi évek is képviseltetnek itt, hogy csak egyet említsék előljáróban: Dollfuss kancellár hármasegyezményi aláírását Mussoliné mellett.

Mingyárt a földszinti részen négy teremben egy különleges összeválogatott anyagot látunk, a háború kitörése óta letelt huszonegy esztendő politikai múzeumát, amely csak 2-3 hónapig maradt nyitva s azután az anyagát szétosztják az állandó múzeum termeibe, illetve a törvények eredeti példányait felviszik az Országos Levéltárba. Erről az anyagból befejezőnek szólunk.

Az első termekben látható Szent István, László és Béla királyok dekrétumai között (legrégibb persze fénykép-másolatban), külön tárlóban Hunyadi János kormányzó levele Brassó városához 1454-ből; arrébb I. Rákóczy György fejedelem kézíratos naplójánakvívét, valamint Apaffy Mihálytól az „Élet könyvét” őrzik,

mindkettőt 1633-ból. A magyarzó felirattól megtudjuk, hogy a gazdag magyarbarát, Gabriel Wells ajándékozta ezt a két fejedelmi emléket. A terem falán körben az erdélyi országgyűlések történetét olvashatjuk, amelyet a 24 kötetes oklevéltárból nagy fáradsággal dr Fejős Imre szerkesztett és arra is gondolt, hogy Apaffy gyöngybetűi utánzásával rajzoltassa meg. A fejedelmek s az erdélyi városok ősi címerei díszítik a kacskaringós, ékes szöveget, nemes archaikus stílusban, dióhéjban ismeretve az erdélyi országgyűlések összes fontosabb végzését. Az egykorú nyomtatványok, tudományos és szépirodalmi kóstolók mellett látjuk a szatu-marei béke okmányát, az eredeti példányt, melyben az özvegy királyné mellett Illésházy Miklós és Hunyadi László aláírása szerepel, akik megpecsételték a Pro Libertate zászlaját porbasújtó végzését.

A másik teremben a *pragmatica sanctio* korának emlékeit, ezt és más törvények kihirdetését jelentő eredeti követi példányát látjuk, III. Károly hitlevele és az öreg Rákóczi egyik sajátkezű menlevele mellett (melyet egyik hívének adott) a fejedelmi levelek, pecsétek egész sorát. Ennek a teremnek legfőbb díszje az erdélyi országgyűléseken, az utolsókön használt elnöki szék, amely voltaképpen a fejedelem trónusa volt, hiszen ebben a korai köztársaságban, az egész világon (akkor!) páratlan demokráciában igazán csak afféle legelső polgár-jellegű intézmény volt a fejedelemség.

Az első magyar újság.

Legrégibb országgyűlési híreket olvashatunk az 1806-ban megjelent első magyar nyelvű hírlapban, a Hazai Tudósításokban. Országgyűlési naplók, levelezések stb. tömegében nem akarjuk eltéveszteni a látogatót, hanem átérünk a 48-as szabadságharc emlékeire.

arra a méreteire is legnagyobb múzeumi két teremre, ahol az első felelős minisztérium öblös, kárpított székelt és tárgyaló asztalát, írószekereit, valamint Kossuth Lajos rengeteg sok, kisebb-nagyobb emléket őrzik méltó kegyelettel. Kossuth pénzügyminiszteri óriási íróasztala áll egyik terem elején, köröskörül a nagy kormányzó kézírataival, bankóival, sőt még ezeknek kliséivel, vagy éropénzei min-táival is.

Kossuth turini számvetésének sok év-tizedes használati tárgyai, butorai azon módon töltenek meg egy fél termet, amint halálakor Párisban állottak. Se szeri, se száma a falragaszoknak, körözeseknek, meg a Kossuthot dicsőítő vidéki és fővárosi iratoknak, könyveknek, amik ebben a teremben láthatók. Különleges emlék a Kossuth miniszteri aláírása

Deák Ferenc szobája

Az emeleti termék sorát kezdjük Deákéval. A haza bölcsének halotti maszkja, sok kézírata, apró faragványai, kézipatikája és mindenféle homeopata-feszerelese közepette legértékesebb emléke a Kecskeméti-utcai szobája teljes berendezése, amelyet pontosan a halála napjának idején volt rendjében állítanak ki. Ott van nagy karszéke, melyben a magyar jogászok legnagyobbika szemét lehunytja és egy üveglap alatt végredelelte, halála előtt egyetlen órával keltezve. A reszketeg, összevissza ugráló szavak, ceruzával fölvetve a gyűrött nagy negydivés papíron csak annyit mondanak (ahol egyáltalán olvashatók), hogy „több napja tart, hogy nagyon meg vagyok zavarodva... minden vagyonomat vegye át Vörösmarty Béla (a költő fia), fizesse ki a tart... mi megmaradt fordítsa jó célokra... az Isten áldjon meg!” (Közben belépett a haldoklóhoz Vörösmarty és 1876. január 28-án éjjel 11 óra 40 perckor lefogta a szemét). Pohara, órája, mosdója, íróasztala, minden úgy van, egykori helyén. A Sándor főherceg-utcai II. képviselőházban sok éven át koptatott padját is itt őrzik, valamint Erzsébet királyné saját kezével Deák ravatalára helyezett fehérszalagos koszorúját is.

Az utolsó hetven év.

A kiegyezési anyag, a szomszédos teremben igen nagy. Általában az utolsó 70 év gazdagon szolgáltat emlékeket és természetesen könnyebb is összeszedni a részben meg-élt politikuskok, vagy leszármazók emlékeit, mint a korábbi időkbeli valókat. Ugyszólván minden terem díszre a főbb alakok melliszobrára, vagy képe, kiváló mesterektől. Míg a 48-as idők óriási méretű olajképe sajnos, feiben maradt Roskovits mester halála miatt (az erdélyi országgyűlést ábrázolja életnagyságu alakokkal, az 1848 május 30-iki unio kimondástakor) — a többi alkotás befejezett, de a szűk tér nem enged: Izsó, Stróbl Alajos, Fadrusz és meg mások műveit felsorolnunk, utóvégre nem képzőművészeti szempontból tárgyaljuk e gyűjteményt, ahol Barabás Miklós, Thán, Benczur és sok más nagy festő nevét is sűrűn látjuk.

Legérdekesebb emlék itt Schmerling kancellár levele 1850-ből Deák Ferenchez, amelyben egyszerűen parancsot ad az ősiség szabályozására. Természetesen Deák vele nem tárgyal. A különböző országgyűlései (1861, 65, 69, 75-iki stb.) meghívók érdekes sora után meghatóan látjuk Deák felirati javaslatának kéziratát, valamint a kiegyezési, koronázási eredeti törvényeket, végül a *nemzetiségek egyenjogúsága* törvényszövegét, Deák tervezetei mellett.

A *milleniumi terem* érdekessége Márk Lajosnak sok fejképe a Szent Koronát kísérő képviselőkről és főrendekről, akiknek hosszú sora között helyezték le az államiság e szimbolusát a Parlament palotája kupola-terében 1898 június 8-án, a legelső itteni ülésen. Egyik szomszédos terem a hetvenes-nyolcvanas évek emlékeiből, Tisza Kálmán, Baross Gábor férfikorából mutat be néhány tárgyat. Különösen megható a Polgári Perrendtartás, a Büntetőtörvénykönyv, a vallás-szabadság teljes általánosító szövege eredetiben, a király szentesítő záradékával, s még tőmördek hasonló fontosságú, szinte alapvető magyar törvény eredetije. Az öreg József főherceg, Mikszáth, Jókai, Irányi Dániel, Széll Kálmán stb. levelei szép egyetértésben sorakoznak a nagy üveglap alatt.

1906, a darabon-kormány éve is sok apró emléktárgyval van képviselve, többek közt a képviselői padok törmelékeivel, a bőrülések

mellett István nádore, aminek eddig párjára nem akadtak. A 48 előtti diéták követi jelen-tései közt különös becsű Deák Ferencé, de 1832 óta (mikor először veti részt a diétán) rendszeresen beszámol sógorához írt leveleiben az országgyűlésről, mint ezt jól ismerjük a híres Ferenczi Zoltán-féle Deák-életrajzból, ebből a mindedig páratlan államférfiúi tör-lénetből.

Érdekes az *első népképviseleti* alkotmá-nyozó Ház 1848-beli meghívója, a király nevé-ben István nádortól; hasonlóképpen az a tájé-koztató belépőjegy az első magyar parlament-be a Régi Redoute-ba (a mostani Vigadó hely-lén), amely belépőjegy hátán ékes körmondát fejtegeti, hogy „polgári szabadság rend hijjával nem létezhetik...” vagyis az első házszabály terveit tartjuk kezünkben.

darabjaival; néhány lelkes honatya emléksora-i hitelesítik ezeket a szomorú tárgyakat. Ebből a korból való az alkotmányosságban páratlan emlék, melynek tartalmát ma sem tudjuk: a *felbontatlan királyi kézirat*, melyet a Ház elnöke visszautasított, nem lévén alkotmányos formák közt kézbesítve.

Tisza István és Apponyi Albert emlékei.

Kegyelettel nézzük a mártír Tisza István egykori házelnöki hatalmas, cimerez csangó-jét, valamint u. e. tárlóban Tisza ifjúkori leve-leit, egytlemi jegyzetét s még egy saját szerze-ményű zongorára írt keringőjét is, körötte sok

fakult fényképpel, a híres geszti család embé-keivel. E terem mellett *Apponyi-relikviát* őriznek: László Fülöp festette arcképe másola-tát, melynek eredetijét a Nemzetek Szövetsége tanácssterme részére kérték el, aztán Ottó és Zita királyné hatalmas, széles koszoruszalag-ját, arrébb pedig *Nicolas Titulesco* fekete sza-lagját is, melyet a genfi ravatalra küldött „leg-nagyobb ellenfelének”, az öt nyelven szónokló államférfinak. A rengeteg díszdoktori és dísz-polgári oklevél között szerényen húzódik meg egy tízes férficsoport fényképe, a fiatal Appo-nyai, közelében Liszt Ferencceel és Haynald bíborossal, 1873-ból.

Az utolsó emeleti teremben 1920 óta hozott törvények eredetijét, a miniszterek különféle kiténtetéseit, remek szobrait látjuk. Középen Bethlen, Vass József és a kormányzó képmá-saival, Szentgyörgyi híres szobrának, a ború-san tekintő Nagyatádi Szabó István-szobornak is itt van a modellje és Rippl-Rónainak ugyan-csak Nagyatádirtól készült pasztell-képe. A Kle-belsberg Kunó-emlékszobát most rendezik be, az általa építtetett elemi és középiskolák, meg a külföldi Collegium Hungaricumok és a sze-gedi, debreceni egyetemi építkezések fényké-peivel a falon.

Ezt a nagy munkáival egybegyűjtött par-lamenti múzeumi anyagot most is fádadhatal-lan egyszerűen egészítjük ki, katalogizáljuk a múzeum kiváló tisztviselői, élükön Hollós Bálint eln. főtanácsossal és Fejős Imre múz-sorrel. A marcona palotaőrök díszes katonai egyenruhájukban, fegyveresen sétálnak végig a 18 termen, feltűnő gonddal kísérve kivált a déli órákban, páncélszekrénybe helyezés ide-jén az unikumokat.

A háború emlékei

Befejezésül megemlítem a földszinti leg-ujabbkori anyagot, a világháború kitörésétől, sőt Ferenc Ferdinándék megöletésétől kezdve. A már csak rossz álmoként ható mozgósítási plakátok, majd hadikölcsönt kérő falragaszok ezer és ezer katonai, tábori fényképpel tarkítva sorkazonak fel. Virágos, nótás hadbavonulók, síró anyák és asszonyok, majd az első és a többi, végnélküli sebesült-transportok képei immár olyan idegenül hatnak — elnéztem — a mai iskolás fiatalokra. Hidegen hagyja azt, aki ekkor világon sem volt, de akiket érintett a háború szele s akiknek gyermekkoruk kü-lönléle élelmiszerjegyek világában telt, vagy bányánk, apánk, rokonunk tábori lapjait vár-tuk, bizony minket megborzaszt e négy év emléke.

Olasz, francia, angol, amerikai plakátok és újsághírek is láthatók e gyászos gyűjte-ményben, a hősi halottak árnyékában. A hadi-pénzek, bélyegek, élelmijegyek, különféle ezred-jelvények tárlói mellett az okmányok, annyi államférfiúi törprenség kényszerű ter-mékei külön szekrényben: az Ház első háborus ülésének jegyzőkönyve 1914. nov. 25-ről. Itt van a hadrakelt 47 képviselő fényképe, leg-többen katonaruhában, köztük Bethlen István

s az elesett derek *székely Dézsi Zoltán*. A kép-viselőház fényképezése legelőbb ülésen megörö-kítette Tiszát, Jósika Samut, Teleszkyt és a kötelességtudás eleven szobraként Balogh Je-nőt, aki minden ülésen előre görnyedten je-gyez, figyel s valóban Tisza testőre. Érdekes Apponyi markáns feje a szélső baloldalon.

Különléle kézfegyverek, gránátok „díszí-tik” a falat, ahol a fényképek közt észreveszem Erdély fővárosa főterének háborus képét, az oroszoktól zsákmányolt első ágyuk sorával. Arrébb egy fényképen Dézsi Zoltán elesésének helye, a Kárpátok gerince, Pieczerna falu ha-tárában. A törvények sorában az 1915-18 tc. a hazaárulók vagyoni felelősségéről, meg az 1917 évi I—III. koronázási törvények és meg sok-sok háborus határozat, törvény, egészen az 1918. nov. 13-iki királyi lemondó levéllel, Eckarstauból keltezve. Szegény *Gyóni Géza* első verskötetét, melyet Rákosi Jenőnek kül-dött, Przemysl várának bátor repülője hozta a fővárosba, a költő soraival. Itt van ez a kötet is, egyéb háborus irodalmi termékek közt. Ér-dekes néhány politikuskok gramofonlemezen megörökített hangja, pl. Polónyi híres beszé-de, amelyben odadörögte a t. Háznak: nincs egyetlen magyar vezénylőtáborunk!

A sötét forradalmi idők

A házelnökök diszhintója is, amelyet a milleniumkor és 1916-ban a koronázáskor használtak, a mai autós világban csak mú-zeumi tárgy. A sötét forradalmi idők emlékei közül felemlítem azt a paktumot, melyet még a gyűjtőfogházban kötött a szociáldemokrata Kunfi, Landler, Weltner, Pogány a kommunisták vezetőivel, a véreskezű *Kim* Bélával, Jan-kovics, Vágó Béla, Vántus stb. jómadarakkal. Sokkal felemelőbb aztán, magyar szívnek tetsző az a szegedi meghatalmazás, amelyet bizalmasának *egy ingdarabon gépelve* és két tanu (Wekerle és Horthy fővezér) előtt aláírva adott az ellenforradalmi kormány elnöke és helyettese (gr. Károlyi Gyula és Teleki Pál). Ezt a meghatalmazást kabáthéleként csem-pészte át a kétféle ellenség harcavonalán az a ma is szereplő államférfi, aki még nem ne-vezi meg magát.

Az 1920-as idők fontos alaptörvényei, köz-tük az alkotmányos élet helyreállításáról, a kormányzó megválasztásáról szólók is bevezet-ői annak a nemzetközi értéket is jelentő egész sor fontos okmányoknak, melyek közül elég megemlítenünk a magyar—olasz barát-sági szerződés eredetijét, 1927 április 3-ról. Mussolini és Bethlen István aláírásával, aztán az osztrákok belevonásával kötött hármas-egyezményt, melyet alig 2 éve még szegény Dollfuss kancellár írt alá, s utána következik

Gömbös, Mussolini teljes neve. Ez hat külön-böző nyelven van itt, eredetiben.

Ferenc József halotti maszkja és Mussolini levele Gömböshöz.

A rengeteg levél, fénykép, eredeti hang-felvétel és napjainkig átvezető újságok, ta-nulmány, könyv, meg karrikatúra, rajz és tarkára festett szobor egészen elkápráztatja látogatóit; tulzás nélkül ismét állíthatjuk, hogy ez a gazdag parlamenti gyűjtemény pá-ratlan az egész világon. Lehet, hogy az anyag bővülésével még sok tárgyat kirostálnak, las-san feledésbe menő politikuskok személyes em-lékeit, de a nemzetközi szerződések és egyebek közt *Ferenc József* egyetlen példányban levő *halotti maszkja* mindig nőni fognak értékük-ben, akárcsak a magyarság barátjának, Musso-lini miniszterelnöknek következő sajtókező le-vele, melyet Gömböshöz írt: „Örömmel küldöm üdvözlétem a magyar népnek, mely sértetlenül őrizi ősei hősiességét, bátorságát. Türr István, Tükry és a többi jeles magyar nevet akik lelkesen hullatták vérüket Olaszország egysé-géért és függetlenségéért, az olaszok szívük-ben őrzik és mindig őrizni fogják.”

G. P.

A MÁSÍK

Írta: RUDYARD KIPLING

Pár nappal ezelőtti halt meg Rudyard Kipling, a nagy angol író, az indiai történetek s a Dzsungel könyve világhírű szerzője. Ebből az alkalmából közöljük egyik elbeszélését az indiai történetek című könyvéből.

Jó régen, a hetvenes években, mikor Simlában nem voltak még középületek, s a Jakko körül vezető szeles országút még csak papíron volt meg, történt, hogy Gaurey kisasszonyt szülei feleségül adták Schreiderling ezredeshez, aki többel, mint 35 évvel, aligha volt idősebb a kisasszonynál. Mivel havonként 200 rupia fizetése s azonkívül saját vagyona is volt, szívesen látták. Különben a jó emberek közül való volt s ha hideg idők jártak, tüdőhurutban szenvedett. Nagy melegben a guta környékezte; de sohasem ütötte meg egészen.

Eszem ágában sincs Schreiderlinget szidalmazni. Amennyire egészségi állapota megengedte, jó férj volt; s lelki egyensúlyát csak akkor veszítette el, ha ápolásra szorult, ami havonként körülbelül tizenhét napon esett meg. Pénzügyekben csaknem bőkezű volt nejevel szemben s ez minden esetre sokat nyomott a latban. Mindazonáltal Schreiderlingné asszony nem volt boldog. Még húsz esztendő sem volt, mikor férjhez adták s szegény kis szivecskéjét egy másik férfinak ajándékozta. A nevet már elfelejtettem, azért hát nevezzük csak őt „a másíknak”. Sem pénze nem volt neki, sem biztató kilátásai. Valami nagyon csinos sem volt; s ha jól tudom, az élelmezési vagy a kezelési szakban volt alkalmazva. De mindentől eltekintve, nagyon szerették egymást, s valami eljegyzésféle fűzte őket össze, mikor Schreiderling megjelent s Gaureyné asszonynak kijelentette, hogy feleségül szeretné venni a lányát. A másíki viszony megszakadt, — elmosták Gaureyné asszony könnyei, aki zokogással uralkodott házában a tekintélyének ártó engedetlenség fölött s zokogással érdemelte ki öreg napjaira a kellő tiszteletet, ha az hiányzott. A lány nem ütött anyjára. Nem siránkozott soha. Még az esküvő napján sem.

„A másíki” nyugodtan viselte veszteségét, bár oly állomásra helyezték át, amelynél rosszabbat keresve sem találhatott volna. Talán az egnahját vigasztalta meg. Váltóláz gyötörte, s tán ez vontta el attól, hogy egyéb bajával foglalkozzék. Szívujjában is volt, mind a két értelemben. Szívágulásban szenvedett s baját a láz csak súlyosbította. De ez csak később mutatkozott.

Hónapok multával Schreiderlingné asszony betegeskedni kezdett. Nem úgy sorvadozott, mint a regények hősei; hanem ügylázott, végigpróbálta valamennyi betegséget, ami csak egy állomáson előfordulhat, az egyszerű lázon kezdve fölfelé. Legszebb napjaiban sem volt csinosabb a rendesnél; a betegség meg éppen-séggel elcsúfította. Maga Schreiderling mondta így, mert ő büszke volt arra, hogy mindig kereken kimondta véleményét.

Mikor Schreiderlingné szépsége véget ért, férje saját találmányára bízta őt s visszatért agglégénysége szórakozásaihoz. Az asszony fel-alá szokott nyargalni a Simla Mallon, egy elhagyott úton, fejen jól hátracsapott szürke Terai kalappal, botrányosan rossz nyeregben. Schreiderling bőkezűsége ugyanis a lónál véget ért. Az volt a véleménye, hogy az olyan ideges asszonynak, mint a felesége, minden nyereg jó. Schreiderlingné asszonyt soha nem kérte táncra senki, mert rossz táncosnő volt; s szekrényébe csak elvéve került egy-egy névjegy, oly unalmas és érdektelen volt a társasága. Schreiderling meg is mondta neki, hogy ha tudta volna, hogy asszonykorában ilyen madárijesztő lesz, sohasem vette volna feleségül. Mert ez a Schreiderling mindig büszke volt arra, hogy kereken kimondta véleményét.

Egy augusztusi szép napon Simlában hagyta feleségét s lement ezredéhez. Az asszony kissé föllélekedett, de régi színét sosem nyerte vissza. A klubban véletlenül meghallottam, hogy „a másíki” ide készült betegen, nagyon betegen. — gyógyulás reményében. Schreiderlingné is tudott erről, sőt ő azt is tudta — ami engem már nem érdekelt, — hogy mikor érke-

zik. Azt hiszem, „a másíki” valakinek írt, hogy tudassák vele. Az esküvő előtt egy hónappal találkoztak utoljára. S most kezdődik a mese szomorú része.

Egy este jó későig dolgom volt lent a Dove-dell-szállóban. Schreiderlingné asszony az esőben egész délután fel-alá nyargalt a Mallon. Az országút mentén egy tonga hajtott el mellett, s lovacskám, belefáradva a hosszú várakozásba, kissé nekiiramodott. Az országút mellett, lent a tonga-hivatalnál, ott várakozott a tongára Schreiderlingné asszony, bőrig ázva. Nekiindultam a dombnak, mert a tongához semmi közöm sem volt; de e percben Schreiderlingné asszony sikoltozni kezdett. Azonnal visszasieltem s a hivatal lámpavilágánál Schreiderlingné asszonyt az épp most jött tonga hátsó ülésére mellettem ott láttam térdre állva a sáros országúton, amint borzasztóan sikoltozott. Mire hozzáértem, arccal a sárba bukott.

A hátsó ülésen, biztosan és kényelmesen, félkézzel az oldalpárkányra támaszkodva, míg kalapjáról és bajuszáról csurgott a víz, ott ült „a másíki” — holtan. A hatvan angol mértföldnyi rázás út hegynek föl, azt hiszem, sok volt beteg szívének. A kocsis így szólt: „Ez a sahib Solonon innen két stációval meghalt. Odakötöttem a kocsihoz, hogy ki ne pottyanjon az úton s így jöttém Simlába. Ad-e sahib baksist? Ez itt — s „a másíki”-ra mutatott, — egy rupiát adott volna.”

A „másíki” ott ült, vigyorgó arccal, mintha mulatna trefás megérkezésén. Schreiderlingné asszony nyögni kezdett a sárban. Négyünkön kívül egy lélek sem volt a hivatalban s az eső csak úgy zuhogott. Először is Schreiderlingné asszonyt kellett hazajuttatni, másodsor pedig meg kellett akadályozni, hogy neve ebbe a dologba belekeveredjék. A kocsis öt rupiát ka-

pott, hogy batárt keressen a bazárban Schreiderlingné asszony számára. Aztán tegyen jelentést a tonga babunak a „másíki”-ról s a babu intézkedjék legjobb belátása szerint.

Schreiderlingné asszonyt az esőből fedél alá cipeltem s aztán kellesben háromnegyed óráig vártuk a batárt. A „másíki” úgy maradt, amint megérkezett. Schreiderlingné asszony mindent akart, csak jajgatni nem, pedig ez talán használt volna neki. De amint jobban magához tért, azt is megpróbálta. Majd imádkozni kezdett a „másíki” lelkiüdvéért. Ha nem lett volna oly tiszta, mint a nap, saját lelkéért is imádkozott volna. Vártam, nem teszi-e; de nem tette. Ezután megpróbáltam ruhájáról a sárt letisztítani. Végre megjött a batár s egy kis erőszakkal rávettem a távozásra.

Mikor hazaértünk, valaki éppen bálba ment „Peterhoff”-ba, az alkirály kastélyába. Az orvos kitalálta, hogy az asszony lebukott a lóról, hogy a Jakko tetején szedtem föl s valóban becsületemre válik az a gyorsaság, amellyel orvos segélyhez juttattam. Nem halt bele. Schreiderling-féle emberek feleségei nem egykönnyen halnak meg. Élnek és megcsúnyulnak.

Schreiderlingné asszony sohasem említette egyetlen találkozását esküvője óta a „másíki”-kal. S mikor a hideglelés és a köhögés utóhatása annak az esti veszedelemnek, annyira megszűnt, hogy kijöhetett, soha egy szóval vagy jellel sem tett célzást találkozásunkra a tonga-hivatal előtt. Talán nem is volt róla soha tudomása.

Folytatta lovaglását fel-alá a Mallon, abban a botrányosan rossz nyeregben, ide-oda tekintgetve, mintha minden percben azt várná, hogy találkozik valakivel a fordulónál. Két évvel később hazautazott s meghalt, — ha jól tudom, Bournemouthban.

Schreiderling pedig, ha asztal mellett elérkezenedett, sosem beszélt róla másképp, mint „az én szegény, drága feleségem”-ről. Mindig nagyra volt azzal, hogy kereken kimondja véleményét, szegény Schreiderling!

Hajdúföldön — puszták szerén

— Tokaji Oláh Béla könyve —

A könyvpiac legújabb eseménye Tokaji Oláh Béla elbeszéléskötete, amely joggal tart számot a legszélesebbkörű érdeklődésre. Tokaji Oláh Béla nevét olvasóink jól ismerik nemcsak közgazdasági rovatunk cikkeiből, hanem jóízű, talpraesett elbeszéléseiből, zengő-borongó verseiből is, amelyek ünnepi számainkból sohasem hiányoznak.

Ez a kötet Tokaji Oláh Béla válogatottan legjobb írásait tartalmazza, azért ér el a legszigorubb kritikát is elnémitő olyan magas színvonalat, amelyet a mi írónk közül Mikszáth Kálmánéval, az idegenek közül pedig Mark Twainéval lehet összehasonlítani. Oláh Béla jóízű, de mindig a meleg szív lüktetésétől átfűtött humorra olyan fölényesen kezeli az emberi kicsinyességeket és gyöngeségeket, olyan komolykodó megértéssel áll melléjük, akárcsak Mark Twain világhírű Tamás urfijának kalandjaiban és épp olyan sorokközötti, hátmögötti mosolygással intézi el hőseit, akárcsak Mikszáth Kálmán a parlamenti kegyelmes, méltóságos és nagyságos urakat. De Tokaji Oláh Béla hősei nem címszerű méltóságos urak, — ám viselkedésükben, jellemükben, szavaikban löbnyire megcsillan az a komoly méltóság, amit a magyar puszták fensége ültet az emberek lelkébe.

A könyvhöz frott előszavában Perédi György azt mondja:

„Tokaji Oláh Béla a délibábos rónaság, a szeles puszták fia. Azoknak tündéri szépsége, ereje zúgatja a lelkét, amely úgy zeng, mint a Memnonszobor. És önti, önti magából az emlékeket, az élményeket, amelyeknek olyan esodlatos íze zamátja van, mint a frissen sült tölteni alföldi kenyérnek.”

Igen találó hasonlat. Frissen sült alföldi kenyér — ez a könyv, amelynek minden bűzszeme magyar rónán ringott és amelynek édes zamátját az állalános emberi jószág fényes nap-sugara adja. Drága ajándék ez a könyv, mert

derűt, ragyogást lop olvasójának lelkébe és világrengelő problémák feszegése helyett vigasztaló mosolygással mondja:

„Látod, egy fűszálon roszgo harmatcseppben — benne van az egész világegyetem!”

A könyvet két igen értékes, szép vers is díszíti. Az első, a „Magyar rapszódia” mottóként szerepel a könyv elején. Célkitűzés, gyöttrődő vajudas ez a vers, ezt írja utolsó szakasza:

„Uram! Ha szánhatnék, jó büzdű vethetnék,
Bírszonyos, virágos, zöld fűben feketnék,
Ha nem lennék többé túrt cseléd, rosz cseléd,
Könnyes alázattal borulnék le Eléd...”

A másíki vers szelíd, beletörődő epilógus. Címe szerint is: „Ballagás a sír felé.” Így fejezi be:

„Mosolyg-e még rám
Egy-két szelíd nap,
Vagy elvígasztal
Egy jó szelíd pap?
... Gógós fejem már
Lent van a porban
S elmegyek szépen,
Csendben — a sorban.”

Ezek a versek már nem a „puszták szerén” születtek, hanem a nagy város körengeteiből sírnak vissza nosztalgiasan a puszták szent, nagy szabadságába. A könyv szellemi összhangját azonban nem sérti ez a két vers, hanem elentétes származásával inkább színesebbé, érdekesebbé teszi a kötetet. Ugyszintén értékét emelik a képek is, amelyek összhangban simulnak az elbeszélésekhez, a könyv címlapja pedig külön elismerést érdemlő művészi munka. *Malik* Alfréd remekbe sikerült linoleummetszete díszíti a könyv címlapját. Tokaji Oláh Béla elbeszéléskötete a *Szigligeti Társaság* kiadásában, a Szent László-nyomdában készült el és külső kiállítása is csinos, izléses, a nyomdaiiparnak dicsőre válik. (Cs. E.)

„Gyermekkorom.

Irtai:
Csuhovits Sándor

jőjj vissza egy szóra!”

A Zöld Macskához címzett vendéglőt (hogy mitől zöldült meg a macska, azt Göndör Jónás megvéhédte vendéglős uram sem tudná megmondani), külön kis termében öregesen jókedvű társaság ül együtt. Fejük búbját erősen megcsipte a dér, fehérre is meszelte az idő, itt-ott kopaszra is tarolta le, de a szívük, a lelkük zombeszállt az élethez bával-bajjal, fiatal és egészséges maradt. Olyanok e kis társaság tagjai, akikről azt szokás mondani, hogy sohasem öregsenek meg. Legalább is Kontár orvos uram — a tréfaíró közkedvelt Náci bácsi — Mácsi leányának a minap megtartott esküvőjén olyan frissen járta a gyorsat, hogy a fiataloknak távra maradt a szájuk. No erre kedvet kapott Miklós bácsi is, a ny. miniszteri tanácsos, aki azon-

SZANTHÓ LÁSZLÓ

egyházi szobrász és oltárépítő

Tervez és készít mindennemű templom belső berendezési tárgyakat művészi kivitelben.

Timișoara, III. Metropolit Mețianu.

ban láncközben folyton a lábához kapott, amely állítólag meg is szólalt: hej gazdám, ne nagyon ugráljunk, mert hát állandó vendégünk a köszvény! Lehet, hogy ez nem is igaz, csak úgy mondják a rossz nyelvek, én bizony nem teszem érte tűzbe a kezemet. Szó, ami szó, a mi kedves bátyámuraimék bizony fiatal öregurak. (Ami szerencse, mert az öreg ifjú-urakból ugys bőven van.)

De nini! Önök még nem is tudják, hogy milyen alkalomból van szerencsénk e kedves társaságot tisztes távolból megfigyelni. Kérem, elárulom: éppen 45 esztendeje, hogy ezek a kedves urak frakkban és drukkban az érettségi vizsgázó bizottság szigorú tekintete előtt állottak! Kedves olvasóim közül azok, akik érettségit tettek, még ha pechjük volt is és elesés-tak, nagyon kedves és köteles dolognak tartják az érettségi találkozót. Ilendő dolog is, hogy akik éveken át együtt kinlódtak és sápadoztak az iskola padjaiban s együtt követtek el annyi diákosínyt, néha egyívé kerüljenek s beszámoljanak róla, mennyire toltá őket az életben előre az iskolabeli tudomány. Mert nagy érték ám, kérem, az érettségi bizonyítvány: belépőjegy a szellemi arisztokrácia szimpadára. És mi minden lehet az emberből, ha kezében van az érettségnék ez a nagyfontosságú bizonyíték! Manapság például, ha kedvez neki a szerencse, esetleg a vasuti baktárságig, vagy a villamos kalauzságig is felvihető!

De térjünk vissza a mi kedves társaságunkhoz. A mi bátyámuraimék nem tízévenként, hanem minden esztendőben megtartják a találkozót, mert hát a jó Isten bölcs intézkedéséből a találkozón mindig több szék marad üresen, szomorú jele annak, hogy ismét leletett valamelyikük az utolsó poharat és a fűbe harapott. Hej, ha ez így megy tovább, egyszer csak egy ember találkozik, de csak saját magával! No de most még szépen vannak együtt: éppen tizenketten. A tizenharmadik az ősszel távozott örök pihenőre, pedig nem volt babonás.

Hanem most már hallgassuk meg, miről beszélnek az öreg urak (mert különben még engem is öregnek gondolnak k. olvasóim). Hallja! éppen dr. Törzsök Béla úr viszi a szót: — Azért kedves barátaim, én csak azt mondom, kezdünk már öregedni, mert az öregségnek biztos jele, hogy az ember elfordul a jelen vagy a közelmúlt képeitől s gondolatai ott játszadoznak a régmúlt mozzanatainál, amelyeket bearanyoz az ifjúkor varázsa. Nem tudom, ismerték-e a jó Pista bácsit, — Isten nyugosztalja, — de sokszor ugrasztottuk bele, hogy valami verset mondjon: S ő 80 évét meghazud-

tolva, fiatalos páthosszal mondta el mindig ugyanazt a verset, amely szól eképen:

Midőn gyermek-időnk elmúlt,
S agyba, mellbe a gond gyűl,
Életünk, hajjal be nyomorult
Egy osztó sziv nélkül!
Szánlak, leány! szánlak, legény!
Két a sors ily átka nyom;
Egyedül vagy, oh te szegény!
Csömör élted s unalom:
Mert egy ember még csak egy fél,
Es egészen csak akkor él,
(Akárki bármit beszél.)
Midőn két sziv egybekél.

Erre aztán nekitámadtunk az öreg úrnak: — Hát bácsi ilyen verseket szokott írni? — Nem én írtam, én ezt hatvan évvel ezelőtt tanultam. — ezt Kisfaludy Sándor írtal — A jó öregúr arra élénken emlékezett, ami hatvan-hetven évvel ezelőtt történt vele, de hogy előtte való nap mit ebédelt, azt nem tudta volna megmondani. Ha mi nem is vagyunk még ennyire, annyi bizonyos, hogy szeretjük magunkat visszalopni derült ifjúkorunkba. Azért képzeljük magunkat az iskola padjaiba s mondjunk el egy-egy mozzanatot diákkorunkból.

Az indítvány általános tetszésre talált és Sótári György uram mindjárt el is mondott egy gyenge kis mozzanatot.

— Tudjátok, hogy az ötödik osztályban Weisz Mór mellett ültem. Amidőn egyszer a házi magyar dolgozatot kellett benyújtani, Mórka megmutatja agylapos dolgozatát, rövid, de velős! — Amikor a dolgozatokat kikaptuk, Mórka a viláért sem mutatta volna meg az övét, de a tízperces szünetben megnéztem. Ez a bírálat volt alatta: rövid, de velőtlen — elégtelen!

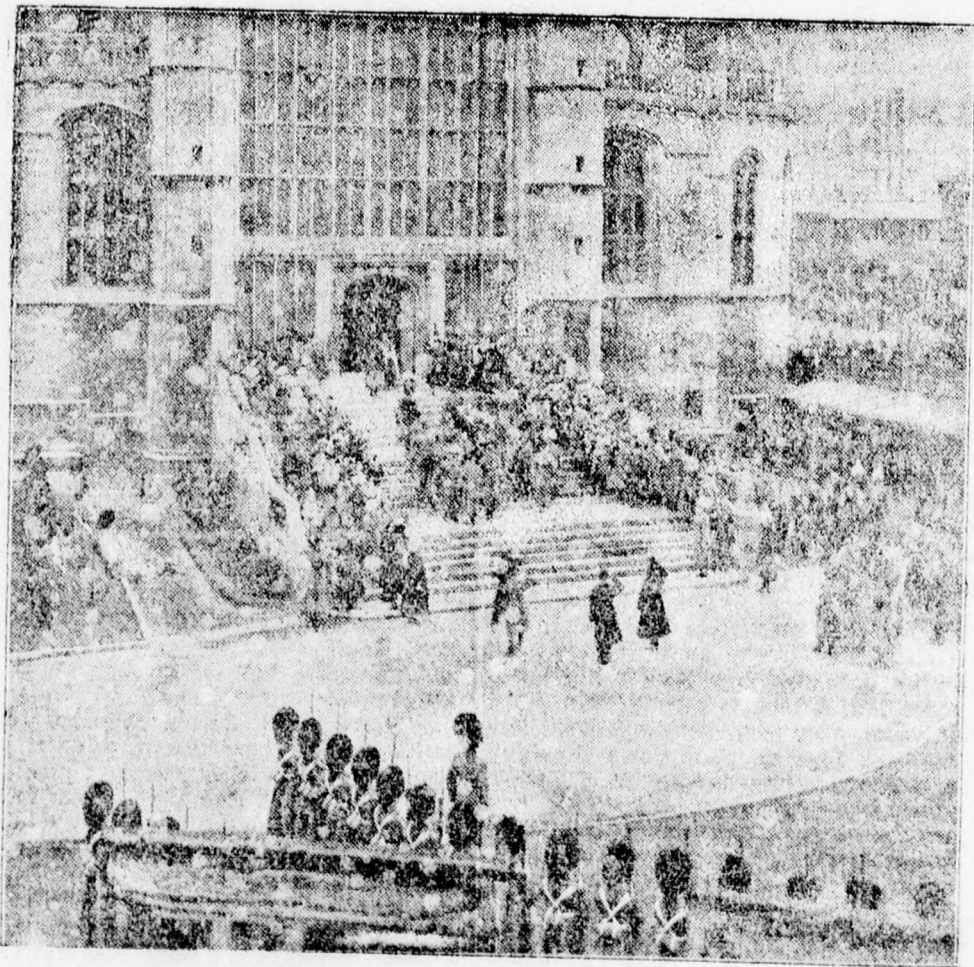
— No, ez ártatlan kis dolog, hanem emlékeztek számtan tanárunkra, aki mindig szerénységi föbbsben beszélt s ha valaki nem tudott kilábolni a példa ingóványaiból, azt

mondta neki: kedvesem, szamarak vagyunk! Erre egyik társunk — már nem tudom, ki volt, — azt felelte: tanár úr, én nem. Így tehát a tanár úr maradt volna... De az eredmény mást mutatott: ketlőjük közül diáktársunk bukott meg!

— Ennél sokkal erősebbek Imre barátunk esetei. — szolt Kormos uram. Tudjátok, hogy a kitűnő fiú az első padban ült, mert hát nehezen hallott. Ezt a testhibáját akarta kihasználni. Egyszer, hogy a latin óra unalmát eloszlassa, levette cipőjét s hátradobta. A tanár úr szegény két szemüvegen át is keveset látott, de a zajt meghallotta. Tudta, hogy megint Imre úrfi csinálhatott valamit. Ki is szólította felelni. Ez még nem lett volna nagy baj, de Imre barátunk csak nagynehezen tudta visszakapni cipőit, úgyhogy a tanár sürgelése miatt csak az egyik cipőjét tudta felhúzni, a másikat pedig csak úgy félig. Végre odajutott a harctérre s az osztály nem kis mulatságára féllábon állva nézett szembe az ellenséggel. Hiába szolt rá a tanár háromszor is: elég lesz! Ó bizony végigolvasta a latin szöveget — szegény Livius! —, utána pedig a másik oldalról a magyar szöveget. De most valami borzalmas dolog történt. A tanár leszállott a trónjáról, szép csendesen odament Imréhez, kivette könyvéből a magyar fordítást — a híres „puskát” —, visszament trónjára s csak annyit mondott: még egyszer fordítsa! — Persze, hogy az úrfi nem tudta megismételni nagy tudását s legyőzve „cum pudore” vonult vissza helyére. A számtan tanárával sem volt szerencsése. Hiába ágaskodott s toltá oda a halló érzékszervét, a kérdést, amelyre nem tudott megfelelni, sehogysem tudta meghallani. Végre a tanár rászólt: halljat ne ugráljon itt, mert úgy arcul találok legyinteni, hogy a sinus-tételt is csillagnak nézi! Imre úrfi erre ijedten hátrált vissza, amivel elárulta, hogy a nehéz hallás ellen is van orvos-ság!

Sajnos, arra már nincs időnk, hogy a jó urak derűs visszaemlékezéseit végighallgassuk, de ebből a néhány szóból is meggyőződünk arról, hogy nem az olasz-abesszin háborúról vagy a megtorlásokról beszéltek, hanem a multnak sokkal kedvesebb és békésebb mozzanatairól. Amint távozóban vagyunk, utánunk csendül az öregurak melázó dalos hangja:

Be szeretnék újra gyermek lenni,
Gyermekéssel mindent elfeledni...

A halott V. György angol király megrer a windsori Szent György kápolnába.
A canterbury éresek fogadja a koporsót a templom ajtajában.

LEFEJEZTÉK I. Károly angol királyt, mert nem tartotta tiszteletben az ősi alkotmányt

A világtörténelem nagy pereinek egyik érdekes fejezete

— Anyja, de gyengécske a kis princ — sugja a tenyeres-talpas dajka a fürdővizet készítő szolgálóleánynak. — Még szerencse, hogy a bátyja, Henrik herceg jobb bórben van. Ebből ugyan nem lenne király. Sohasem fog ez a szerencsétlenke megnőni.

Károly James, VI. James skót király és dántal Anna második fia vezna, satnya gyermek. A lélek háljai jár belé. Majd elfújja a szél. Folyton betegeskedik. Négy évet megér csodák csodájára. De beszédre meg nem nyílt az ajka.

A királyi apa aggodalmaskodik. Mi lesz a gyermekből? Olyanra kellene bízni, aki igazán ért a gyermekneveléshez. És választása Lady Carey-ra esik. Alig egy év leforgása alatt a kis Károly megtanul beszélni. Apja örömeiben yorki hercegi címmel ajándékozta meg. Nagy előléptetés ez: hiszen eddig csak Albany hercege volt.

Az idő múlik. Károly lassankint felesepedik. Féltünk, tartozkodó, de egészséges, sportot kedvelő fiú lesz belőle. Nagy szükség van arra, hogy épkezláb ember legyen. Bátyja meghalt. Most ő a trónörökös. Kettős feladat vár rá. El kell foglalnia a skótot és az Erzsébet angol királynő halála folytán atyjára maradt angol trónt. Egyelőre férfisorba kell azonban cseperednie. Gondos nevelésben részesül. Különösen a hittudományok érdeklik. Vallási vitában felveheti a versenyt a legkiválóbb teológusokkal. Mélyen vallásos. Imádja a zenét. Végzetlenül szereti a szepművészeteket. Kitűnően ért hozzájuk és elsőrangú műbíráló. Nagyszerűen megüli a lovat. Jó céllövő. Különböző olyan szemérmes, mint valami leányzó. Füllig pirul egyetlen merész szó hallatára. Izlésében, életmódjában, kívánságaiban egyszerű. Nagyon takarékos. Hibái? Nincs semmi érzéke a humor iránt, ami annyira fontos az angolszászok szemében. Tapintatlan. Vallási dolgokban elfogult és türelmetlen. Nincs önbizalma. Könnyen befolyásolható. Hiányzik belőle a királyi méltóságérzet. Túlzottan udvarias. Képtelen elhatáro-

zásra jutni. Ide-oda kapkod. Allhatatlan... És egyes történetírók azt állítják róla, hogy nem volt normális. Ezzel magyarázzák érthetetlen, felfoghatatlan tetteit.

I. James a trónörökös meghazisítására gondol. Ki volna a legmegfelelőbb menyasszony? Jó volna egy protestáns hercegnő. De nincs megfelelő. Hiszen a házassággal nagyhatalom szövetségére akar egyúttal szert tenni. Fontosabb a király szemében a szövetség a vallási kérdésnél. Jó volna III. Fülöp spanyol király leányának, Mária infánsnőnek a kezét elnyerni fia számára. Azonban ehhez feltétlenül szükséges, hogy elsősorban a katolikusok üldözése megszűnjék az országban. De a spanyolok annyi mindent akarnak! A tárgyalások húzódnak. A huszonkétéves Károly fejében kedves, bolondos, romantikus gondolat születik. Barátságával, Buckingham-mel elhagyják nagy titokban a szigetországot. „Kovács” (Smith) és „Barna” (Brown) név alatt utaznak Spanyolországba. Tervük nagyon egyszerű: elismítják a spanyol udvarnál a nehézségeket és szükség esetén az infánsnőt megszöktetve térnek vissza hazájukba.

Csalódás várja a fiatallembert Madridban. Mi túrés-tagadás, a spanyol udvar távolról sincs elragadtatva a házasság tervétől. Nem adnak szívesen eretnek trónörökösöz katolikus királykisasszonyt. Azt akarják, hogy Károly rögtön térjen át a katolikus hitre. Angliába visszatérve katolikus papi tanácsadókkal vegye magát körül és a születendő gyermeket tizenkétéves korukig az infánsnőre bízva. De a legkiábrándítóbb a dologban az infánsnő viselkedése. Nem, miát semmi sem vonzza Károlyhoz. Ki tudja, hogy a vallási okokon kívül más is játszik-e szerepet idegenkedésében? Hiszen a királykisasszonyoknak is megszöktethet a szívük és nem a politika diktálja szavukat.

A szigetországban boldogan veszik tudomásul az emberek, hogy „visszament a spanyol pártf”.

Házasság a néphangulat ellenére

Uj tárgyalások kezdődnek a királyfi kiházisítása céljából. XIII. Lajos francia király tizenkétéves húgára, Mária Henriettára gondolnak I. James udvaránál. 1624 szeptemberében I. James és Károly titokban megígérik XIII. Lajosnak, hogy házasság esetén megszűnik a katolikusok üldözése a szigetországban. Ugyanazon év decemberében ezzel szemben Károly ünnepélyes ígéretet tesz az angol parlament előtt, hogy katolikus hercegnővel kötendő házassága esetén sem tesz engedményeket disszidens (nem az államvallást követő) állampolgárok részére. Ez Károly első kétszínűsége a parlamenttel szemben. I. James meghal és Károly I. Károly néven elfoglalja az atya halálával megüresedett skót és angol trónokat.

Most már siettetik a házasság megkötését. Sebtiében aláírják a házassági szerződést. De Károly nem számít valamire: a házassági szerződés megjelenik a „Mercure Francois” című francia folyóiratban, amely nagyon népszerű Angliában is. A házassági szerződés három cikkelye, amelyek értelmében minden vallási okból bebörtönözött katolikus szabadlábra kell helyezni, a jövőben minden angol katolikusnak szabad vallás-nyilvánítás biztosítandó és végül az elkobzott egyházi és polgári vagyonok jogos tulajdonosának való visszaszolgáltatását írja elő. Óriási felháborodást idéz elő a szigetországban.

A tizenötéves, bájos, megnyerő, kedves királynő megérkezik új hazájába. Huszonötéves férje, aki teljesen Buckingham befolyása alatt áll most is, hidegen fogadja. Buckingham több ízben megbántja a királynét, aki hiába keres férjénél elégtételt. Károly szokott tapintatlanságával még csak olajat önt a tűzre. Pedig szerelmes a feleségébe. De a világról sem árulná ezt el. Senki sem sejtí, maga a királynő a legkevésbé. A házasság rosszul indul és rosszul folytatódik.

— Öfelsége olyan, mint minden férj — panaszkodik a kis Mária Henriette bizalmas udvarhölgyének. — Nem akar pénzt adni. Tegnap is a komornántól voltam kénytelen néhány shillinget kölcsönkérni. Egyetlen darab rézpénzem sem volt.

... A király az ellenséggel paktál, a pápistákat kedveli, azokkal játszik össze ellenünk. — mormolják szerzetesét Londonban, Angliában, Skóciában

kivel és kijátszik mindenkit. Hazugság minden szava, hazugság a lehellete is.

Háború Franciaországgal. A francia király ostrom alá veszi La Rochelle városát. Halál a francia protestánsokra, ha az angol király üldözi az angol katolikusokat. A londoni udvarban folyik a tanácskozás. A király már fáradt. Dönteni akar. Helyesebben, Buckingham akaratát teljesíteni. — Tehát hajóddal a protestánsok segítésére sietsz La Rochellebe, — mondja a király. — Imádkozni fogok fegyvereink győzelmeiért.

A hajók a francia király segítségére mennek a protestánsok ellen, zúgolódnak Londonban. Hiába jönnek kedvező hírek a francia protestánsok kiszabadításáról szorult helyzetükből, senki sem akar hitelt adni nekik. Inkább hisznek a mende-mondáknak. Haljon meg a király gonosz tanácsadója, Belzebub földi helytartója! Összeszűnnek az emberek. Pusztuljon Buckingham! És Felton orvttamádása halált jelent a cselészövények. Buckingham halálára volt csak szükség, hogy a királyi hitvéstársak egymásra találjanak, megújított szerelmben egyesüljenek.

De a bajok csak tömörülnek. A király és a parlament kegyetlen, éltre-halálra menő harcot folytatnak egymás ellen.

— Felségedet szeretettel üdvözlötük, örömmel fogadtuk trónralépésekor. — mondja szemrehányó hangon Sir Henry Longwald. — Szimbólumot láttunk abban is, hogy felséged a szokásos díbor helyett fehér ruhában koronáztatta meg magát: ártatlanság szinét láttuk ebben. Azt reméltük, felséged ezzel is bizonyítani akarja, hogy nem akar vért ontani. Azt hittük, hogy felséged el fogja ismerni a törvényes alkotmányt. És ime, most felséged királyi atya nyomdokaiban haladva isteni kegynek tulajdonítja trónralépését, önkényesen kíván uralkodni, sutba dobni az alkotmányt. Mi itt a parlamentben visszautasítjuk felséged önkényes elhatározásait.

A király válasza? Felosztatja a dacoskodó, makacsul ellenszegülő parlamentet. Nemsokára kénytelen újból összehívni. Pénzre van szüksége, sok, nagyon sok pénzre. Huszen csupán IV. Christian dán királynak havi harmincezer font támogatást ígért II. Habsburg Ferdinánd eller folytatott háborújának céljaira.

— Felség, a parlament beleegyezése nélkül nem szedhet adót!

— Felség, tiltakozunk az önkényes és törvénytelen bebörtönzések ellen!

— Felség, tiltakozunk a parlament által meg nem szavazott kényszerkölcsön kivétele ellen.

— Királyi szavammal fogadom, hogy eleget tesz az urak követeléseinek!

I. Károly egy évig ura szavának. A következő évbe megszegi ígéretét. Az alsóház tiltakozik a meg nem szavazott adók szedése ellen? Hát akkor legyen vége az egész okvetetlenkedésnek! Nem játszunk többé parlamentesdít. A király maga uralkodik, önkényesen, senkinek sem felveve tetteiért. A dolgok mennek jól-rosszul. Lord Strafford, Laud Cantorbéry-i érsek állnak csupán a király oldalán, hogy segítségére legyenek a mindig üres államkassza megtöltésénél. Monopóliumokat adnak el, rég érvényüket veszített rendeleteket újítanak fel, új adókat találnak ki, a csipkétől a heringig mindent súlyosan megadóztatnak. A nemzet forrong. De még türelmes. Nem erről az oldalról kerül a tüzes csóva a puszkaporos hordóba.

Vallásháború!...

Vallás! Ez robbantja ki a veszélyt. Az államvallás az anglikán: voltaképpen kálvinizmus, amely hű maradt a katolicizmus külső megnyilatkozásaihoz, megtartotta a templom belső berendezését, a kórust, az oltárt, a gyertyákat, a tömjént, a papi hierarchiát, a miseínget. A puritánok is kálvinisták, de visszautasítanak mindent, ami a katolicizmusra emlékeztet. A miseínget az „ördög ruhájának” bélyegzik meg. Egyszerű, minden ékesség nélküli templomot akarnak és elítélik a papi hierarchiát. A genfi példára hivatkozva, választott lelkészeket kívánnak és mindeuk magánéletének szigorú ellenőrzését, hogy az angol népből „angyalok népe” legyen. Az independensek még ennél is tovább mennek: kijelentik, hogy nincs szükség papra, mindenki saját maga lelkipásztora és a Szentírásban köteles keresni életének törvényeit. Végül itt vannak még a katolikusok, akikről vagyonuk kétharmadát elkobozták, ha saját vallásuk törvényei szerint mernek élni.

Az elfogult vallási türelmetlenségtől fűtött emberek gyanakszanak: az egyik felekezet a másik felekezetre, végül valamennyien a királyra. Az igazalom nőttön-nő. De a tetőfokát akkor éri el, amikor Laud érsek elhatározza, hogy a puritán Skóciában is az anglikánt teszi meg államvallásnak. Az edinburgi katedrálisba teljes misornátusba lép be a lelkész és anglikán imát — latinból fordított katolikus imát — mond. Az istentiszteletre összegyűlt asszonyok sikoltozni kezdenek, hogy az ördög fúrakodott be a templomba. Teljes a fejtelenség. A skótok fogadalmat tesznek, hogy életüket áldozzák vallásukért. Hadsereget szerveznek és betörnek Angliába. Károly ott áll néhány összeverődött csapat-

tal, pénz nélkül. Mit tegyen? Mit tehet a skótoktól elszennvedet vereeség után? Egybehívja a parlamentet a hosszú, számára utolsó parlamentet.

— El vagyunk szánva a végsőkre — jelentik ki az ülésező urak.

— Nem tűrjük tovább az önkényt, a kényuralmat!

— Meg kell tisztítani az anglikán vallást a pápista maradványoktól!

— Halál a király tanácsadójára! Halál Strafford lordra, a törvényellenes adók agyafűrt kitalálójára!

— Halál!

Halál Strafford lordra, leghűbb, legönfeláldozóbb alattvalójára? Jó volna megmenteni. Rá

NATHA HÜLES,
ELLEN
NEVRALGINE JURIST

„Gyermekkorom,

Irtai:
Csuhoivits Sándor

„jőjj vissza egy széca!”

A Zöld Macskához címzett vendéglőt (hogy mitől zöldült meg a macska, azt Göndör Jónás megvéhede vendéglős uram sem tudná megmondani), külön kis termében öregesen jókedvű társaság ül együtt. Fejük búbját erősen megcsipte a dér, fehérre is meszelte az idő, itt-ott kopaszra is tarolta le, de a szívük, a lelkük zombeszállt az élethozta búval-bajjal, fiatal és egészséges maradt. Olyanok e kis társaság tagjai, akikről azt szokás mondani, hogy sohasem öregszenek meg. Legalább is Kontár orvos uram — a tréfáiról közkedvelt Náci bácsi — Málesi leányának a minap megtartott esküvőjén olyan frissen járta a gyorsat, hogy a fiataloknak tátva maradt a szájuk. No erre kedvet kapott Miklós bácsi is, a ny. miniszteri tanácsos, aki azon-

SZANTHÓ LÁSZLO

egyházi szobrász és oltárépítő

Tervez és készít mindennemű
templom belső berendezési
tárgyakat művészi kivitelben.

Timișoara, III. Metropolit Mețianu.

ban tánc közben folyton a lábához kapott, amely állítólag meg is szólalt: hej gazdám, ne nagyon ugráljunk, mert hát állandó vendégünk a köszvény! Lehet, hogy ez nem is igaz, csak úgy mondják a rossz nyelvek, én bizony nem teszem érte tűzbe a kezemet. Szó, ami szó, a mi kedves bátyámuraimék bizony fiatal öregurak. (Ami szerencse, mert az öreg ifj-urakból ugyanis bőven van.)

De nini! Önök még nem is tudják, hogy milyen alkalomból van szerencsénk e kedves társaságot tisztes távolból megfigyelni. Kérem, elárulom: éppen 45 esztendeje, hogy ezek a kedves urak frakkban és drukkban az érettségi vizsgázó bizottság szigorú tekintete előtt állottak! Kedves olvasóim közül azok, akik érettségit tettek, még ha pechjük volt is és elcsúsztak, nagyon kedves és köteles dolognak tartják az érettségi találkozót. Illedő dolog is, hogy akik éveken át együtt kinlódtak és sápadoztak az iskola padjaiban s együtt követtek el annyi diáksínyt, néha együvé kerüljenek s beszámoljanak róla, mennyire toltá őket az életben előre az iskolabéli tudomány. Mert nagy érték ám, kérem, az érettségi bizonyítvány: belépőjegy a szellemi arisztokrácia szinpadára. És mi minden lehet az emberből, ha kezében van az érettségnék ez a nagyfontosságú bizonyíték! Manapság például, ha kedvez neki a szerencse, eselieg a vasúti baktárságig, vagy a villamos kalauzságig is felvihető!

De térjünk vissza a mi kedves társaságunkhoz. A mi bátyámuraimék nem tízévenként, hanem minden esztendőben megtartják a találkozót, mert hát a jó Isten bölcs intézkedéséből a találkozón mindig több szék marad üresen, szomorú jele annak, hogy ismét leletette valamelyikük az utolsó poharat és a fűbe harapott. Hej, ha ez így megy tovább, egyszer csak egy ember találkozik, de csak saját magával! No de most még szépen vannak együtt: éppen tízenketten. A tízenharmadik az ősszel távozott örök pihenőre, pedig nem volt babonás.

Hanem most már hallgassuk meg, miről beszélnek az öreg urak (mert különben még engem is öregnek gondolnak k. olvasóim). Hallja! éppen dr. Törzsek Béla úr viszi a szót:

— Azért kedves barátaim, én csak azt mondom, kezdünk már öregedni, mert az öregségnek biztos jele, hogy az ember elfordul a jelen vagy a közelmúlt képeitől s gondolatai ott játszadoznak a régmúlt mozzanatainál, amelyeket bearanyoz az ifjúkor varázsa. Nem tudom, ismerték-e a jó Pista bácsit, — Isten nyugosztalja, — de sokszor ugrasztottuk bele, hogy valami verset mondjon: S ő 80 évét meghazud-

tolva, fiatalos páthosszal mondta el mindig ugyanazt a verset, amely szól eképen:

*Midőn gyermek-időnk elmúlt,
S agyba, mellbe a gond gyűl,
Életünk, hajjal be nyomorult
Egy osztó sziv nélkül!
Szánlak, leány! szánlak, legény!
Kü a sors ily áika nyom;
Egyedül vagy, oh te szegény!
Csömör élted s unalom:
Mert egy ember még csak egy fél,
És egészen csak akkor él,
(Akárki bármit beszél.)
Midőn két sziv egybekél.*

Erre aztán nekítámadtunk az öreg úrnak: — Hát bácsi ilyen verseket szokott írni? — Nem én írtam, én ezt hatvan évvel ezelőtt tanultam. — ezt Kisfaludy Sándor írta! — A jó öregúr arra élénken emlékezett, ami hatvan-hetven évvel ezelőtt történt vele, de hogy előtte való nap mit ebédelt, azt nem tudta volna megmondani. Ha mi nem is vagyunk még ennyire, annyi bizonyos, hogy szereljük magunkat visszalopni derült ifjúkorunkba. Azért képzeljük magunkat az iskola padjaiba s mondjunk el egy-egy mozzanatot diákkorunkból.

Az indítvány általános tetszésre talált és Sótári György uram mindjárt el is mondott egy gyenge kis mozzanatot.

— Tudjátok, hogy az ötödik osztályban Weisz Móric mellett ültem. Amidőn egyszer a házi magyar dolgozatot kellett benyújtani, Móricka megmutatja egy lapos dolgozatát, rövid, de velős! — Amikor a dolgozatokat kikaptuk, Móricka a világot sem mutatta volna meg az övét, de a tízperces szünetben megnéztem. Ez a bírálata volt alatta: rövid, de velőtlen — elégtelen!

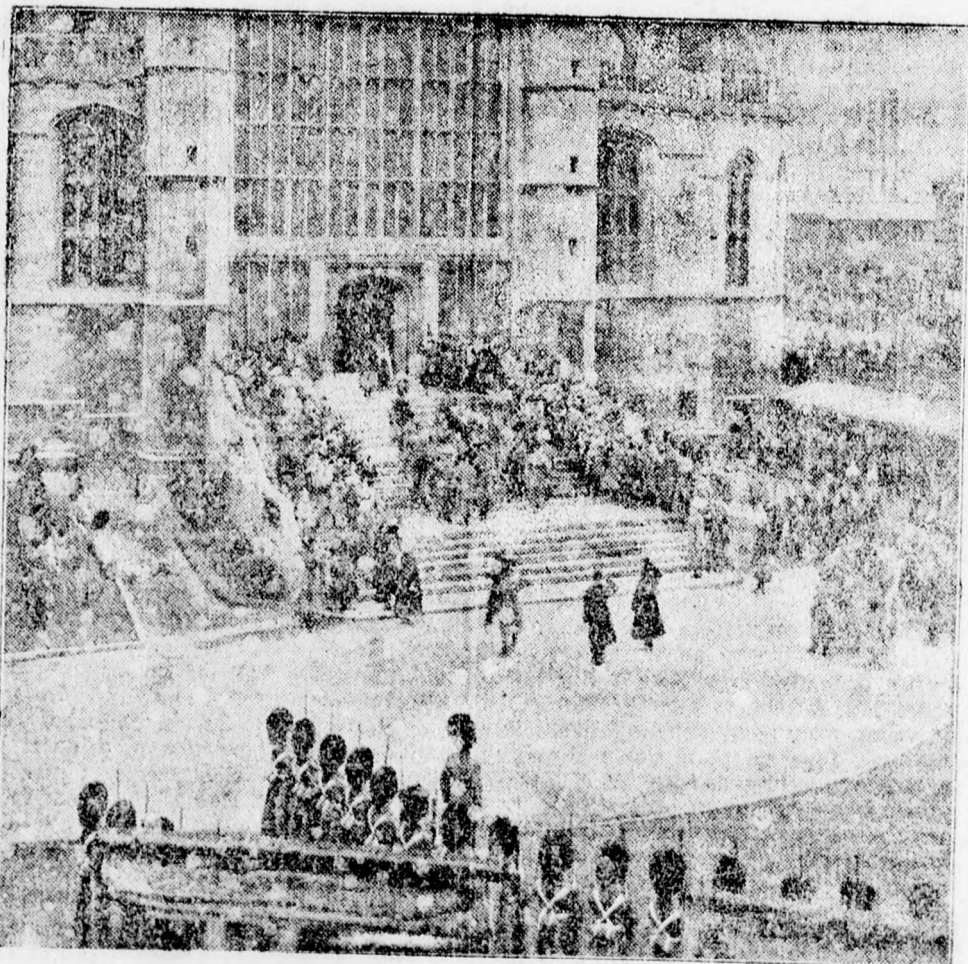
— No, ez ártatlan kis dolog, hanem emlékeztek számtan tanárunkra, aki mindig szerénységi többesben beszélt s ha valaki nem tudott kilábolni a példa ingoványából, azt

mondta neki: kedvesem, szamarak vagyunk! Erre egyik társunk — már nem tudom, ki volt, — azt felelte: tanár úr, én nem. Így tehát a tanár úr maradt volna... De az eredmény mást mutatott: kettőjük közül diáktársunk bukott meg!

— Ennél sokkal erősebbek Imre barátunk esetei. — szólt Kormos uram. Tudjátok, hogy a kitűnő fiú az első padban ült, mert hát nehezen hallott. Ezt a tesihibáját akarta kihasználni. Egyszer, hogy a latin óra unalmát eloszlassa, levetette cipőjét s hátradobta. A tanár úr szegény két szemüvegen át is keveset látott, de a zajt meghallotta. Tudta, hogy megint Imre úrfi csinálhatott valamit. Ki is szólította felelni. Ez még nem lett volna nagy baj, de Imre barátunk csak nagynehezen tudta visszakapni cipőit, úgyhogy a tanár sürgelése miatt csak az egyik cipőjét tudta felhúzni, a másikat pedig csak úgy félig. Végre odajutott a haretérre s az osztály nem kis multságára féllábon állva nézett szembe az ellenséggel. Hiába szólt rá a tanár háromszor is: elég lesz! Ó bizony végigolvasta a latin szöveget — szegény Livius! —, utána pedig a másik oldalról a magyar szöveget. De most valami borzalmas dolog történt. A tanár leszállott a trónjáról, szép csendesen odament Imréhez, kivette könyvéből a magyar fordítást — a híres „puskát” —, visszament trónjára s csak annyit mondott: még egyszer fordítsa! — Persze, hogy az úrfi nem tudta megismételni nagy tudását s legyőzve „cum pudore” vonult vissza helyére. A számtan tanárával sem volt szerencséje. Hiába ágaskodott s toltá oda a halló érzékszervét, a kérdést, amelyre nem tudott megfelelni, sehogysem tudta meghallani. Végre a tanár rászólt: hallj! ne ugráljon itt, mert úgy arcul találok legyinteni, hogy a sinus-tételt is csillagnak nézi! Imre úrfi erre ijedten hátrált vissza, amivel elárulta, hogy a nehéz hallás ellen is van orvos-ság!

Sajnos, arra már nincs időnk, hogy a jó urak derűs visszaemlékezéseit végighaligassuk, de ebből a néhány szóból is meggyőződünk arról, hogy nem az olasz-abesszin háborúról vagy a megtorlásokról beszéltek hanem a multnak sokkal kedvesebb és békésebb mozzanatairól. Amint távozóban vagyunk, utánunk csendül az öregurak mélázó dalos hangja:

*Be szeretnék újra gyermek lenni,
Gyermekésszel mindent elfeledni...*

A halott V. György angol király meglátja a windsori Szent György kápolnába.
A canterbury érsek fogadja a koporsót a templom ajtajában.

LEFEJEZTÉK

I. Károly angol királyt, mert nem tartotta tiszteletben az ősi alkotmányt

A világtörténelem nagy pereinek egyik érdekes fejezete

— Anyja, de gyengécske a kis princ — sugja a tenyeres-talpas dajka a fürdővizet készítő szolgálóleánynak. — Még szerencse, hogy a bátyja, Henrik herceg jobb borbén van. Ebből ugyan nem lenne király. Sohasem fog ez a szerencsétlenke megőnni.

Károly James, VI. James skót király és dániai Anna második fia vézna, satnya gyermek. A lélek hálni jár belé. Majd eltűnne a szél. Folyton betegeskedik. Négy évet megér csodák csodájára. De beszédre még nem nyílt az ajka.

A királyi apa aggodalmaskodik. Mi lesz a gyermekből? Olyanra kellene bízni, aki igazán ért a gyermekneveléshez. És választása Lady Carey-ra esik. Alig egy év leforgása alatt a kis Károly megtanul beszélni. Apja örömeiben yorki hercegi címmel ajándékozta meg. Nagy előléptetés ez: hiszen eddig csak Albany hercege volt.

Az idő múlik. Károly lassankint felcseperedik. Félénk, tartózkodó, de egészséges, sportot kedvelő fiú lesz belőle. Nagy szükség van arra, hogy épkezláb ember legyen. Bátyja meghalt. Most ő a trónörökös. Kettős feladat vár rá. El kell foglalnia a skót és az Erzsébet angol királynő halála folytán atyjára maradt angol trónt. Egyelőre férfisorba kell azonban cseperednie. Gondos nevelésben részesül. Különösen a hittudományok érdeklik. Vallási vitában felveheti a versenyt a legkiválóbb teológusokkal. Mélyen vallásos. Imádjá a zenét. Végelentül szereti a szépművészeteket. Kétféle értelemmel bír. A legkiválóbb nagyszerűen megéli a lovat. Jó cöllövő. Különben olyan szemérmes, mint valami leányzó. Fülög pirul egyetlen merész szó hallatára. Izlésében, életmódjában, kívánságaiban egyszerű. Nagy vonakodó. Hibái? Nincs semmi érdeke a humor iránt, ami annyira fontos az angolszászok szemében. Tapintatlan. Vallási dolgokban elfogult és türelmetlen. Nincs önbizalma. Könnyen befolyásolható. Hiányzik belőle a királyi méltóságérzet. Túlzottan udvarias. Képtelen elhatáro-

zásra jutni. Ide-oda kapkod. Állhatatlan... És egyes történettudósok azt állítják róla, hogy nem volt normális. Ezzel magyarázzák érthetetlen, felfoghatatlan tetteit.

I. James a trónörökös meghazisítására gondol. Ki volna a legmegfelelőbb menyasszony? Jó volna egy protestáns hercegnő. De nincs megfelelő. Hiszen a házassággal nagy hatalom szövetésére akar egyúttal szert tenni. Fontosabb a király szemében a szövetség a vallási kérdésnél. Jó volna III. Fülöp spanyol király leányának, Mária infánsnőnek a kezét elnyerni fia számára. Azonban ehhez feltétlenül szükséges, hogy elsősorban a katolikusok üldözése megszűnjék az országban. De a spanyolok annyit mindent akarnak! A tárgyalások hűzódnek. A huszonkétéves Károly fejében kedves, bolondos, romantikus gondolat születik. Barátjával, Buckingham-mel elhagyják nagy titokban a szigetországot. „Kovács” (Smith) és „Barna” (Brown) név alatt utaznak Spanyolországba. Tervük nagyon egyszerű: elismítják a spanyol udvarnál a nehézségeket és szükség esetén az infánsnőt megszöktetve térnek vissza hazájukba.

Csalódás várja a fiatallembert Madridban. Mi törés-tagadás, a spanyol udvar távolról sinces elragadtatva a házasság tervétől. Nem adnak szívesen eretnek trónörökösöz katolikus királykisasszonyt. Azt akarják, hogy Károly rögtön térjen át a katolikus hitre. Angliába visszatérve katolikus papi tanácsadókkal vegye magát körül és a születendő gyermekeket tizenkétéves korukig az infánsnőre bízja. De a legkiábrándítóbb a dologban az infánsnő viselkedése. Nem, Máriát semmi sem vonzza Károlyhoz. Ki tudja, hogy a vallási okokon kívül más is játszik-e szerepet idegenkedésében? Hiszen a királykisasszonyoknak is megszólalhat a szívük és nem a politikai diktálja szavukat.

A szigetországban boldogan veszik tudomásul az emberek, hogy „visszament a spanyol párt!”

Házasság a néphangulat ellenére

Uj tárgyalások kezdődnek a királyfi kihazasítása céljából. XIII. Lajos francia király tizenkétéves húgára, Mária Henriettára gondolnak I. James udvaránál. 1624 szeptemberében I. James és Károly titokban megígérik XIII. Lajosnak, hogy házasság esetén megszűnik a katolikusok üldözése a szigetországban. Ugyanazon év decemberében ezzel szemben Károly ünnepélyes ígéretet tesz az angol parlament előtt, hogy katolikus hercegnővel kötendő házassága esetén sem tesz engedményeket disszidens (nem az államvallást követő) állampolgárok részére. Ez Károly első kétszínűsége a parlamenttel szemben. I. James meghal és Károly I. Károly néven elfoglalja az atyja halálával megüresedett skót és angol trónokat.

Most már siettetik a házasság megkötését. Sebészen aláírják a házassági szerződést. De Károly nem számít valamire: a házassági szerződés megjelenti a „Mercure Francois” című francia folyóiratban, amely nagyon népszerű Angliában is. A házassági szerződés három cikkelye, amelyek értelmében minden vallási okból bebörtönzött katolikus szabadlábra kell helyezni, a jövőben minden angol katolikusnak szabad vallásnyilvánításra és végül az elkobzott egyházi és polgári vagyonok jogos tulajdonosának való visszaszolgáltatását írja elő. Óriási felháborodást idéz elő a szigetországban.

A tizenöt éves, hájos, megnyerő, kedves királyné megérkezik új hazájába. Huszonöt éves férje, aki teljesen Buckingham befolyása alatt áll most is, hidegen fogadja. Buckingham több ízben megbántja a királynét, aki hiába keres férjénél elégtételt. Károly szokott tapintatlanságával még csak olajat önt a tüzre. Pedig szerelmes a feleségébe. De a világegyetért sem árulná ezt el. Senki sem sejtí, maga a királyné a legkevésbé. A házasság rosszul indul és rosszul folytatódik.

— Öfelsége olyan, mint minden férj — panaszkodik a kis Mária Henriette bizalmas udvarhölgyének. — Nem akar pénzt adni. Tegnap is a komornámól voltam kénytelen néhány shillinget kölcsönkérni. Egyszeren darab rézpénzem sem volt.

... A király az ellenséggel paktál, a pápistákat kedveli, azokkal játszik össze ellenünk. — mormolják szerteszét Londonban, Angliában, Skóciában

kivel és kijátszik mindenkit. Hazugság minden szava, hazugság a lehellete is.

Háború Franciaországgal. A francia király ostrom alá veszi La Rochelle városát. Halál a francia protestánsokra, ha az angol király üldözi az angol katolikusokat. A londoni udvarban folyik a tanácskozás. A király már fáradt. Dönteni akar. Helyesebben, Buckingham akaratát teljesíteni. — Tehát hajóiddal a protestánsok segítségére sietsz La Rochellebe, — mondja a király. — Imádkozni fogok fegyvereink győzelméért.

... A hajók a francia király segítségére mennek a protestánsok ellen, zúgolódnak Londonban. Hiába jönnek kedvező hírek a francia protestánsok kiszabadításáról szorult helyzetükből, senki sem akar hitelt adni nekik. Inkább hisznek a mende-mondáknak. Haljon meg a király gonosz tanácsadója, Belzebub földi helytartója! Összesugnak az emberek. Pusztuljon Buckingham! És Felton orvtámadása halálát jelent a cselszövőknek. Buckingham halálára volt csak szükség, hogy a királyi hitvestársak egymásra találjanak, meg-
hitt szerelmeben egyesüljenek.

De a bajok csak tömörülnek. A király és a parlament kegyetlen, életre-halálra menő harcot folytatnak egymás ellen.

— Felségedet szeretettel üdvözlötök, örömmel fogadtuk trónralépésekor, — mondja szemrehányó hangon Sir Henry Longwalk. — Szimbólumot láttunk abban is, hogy felséged a szokásos bíbor helyett fehér ruhában koronáztatta meg magát: ártatlanság színét láttuk ebben. Azt reméltük, felséged ezzel is bizonyítani akarja, hogy nem akar vért ontani. Azt hittük, hogy felséged el fogja ismerni a törvényes alkotmányt. És ime, most felséged királyi atyja nyomdokaiban haladva isteni kegynek tulajdonítja trónralépését, önkényesen kíván uralkodni, sutba dobni az alkotmányt. Mi itt a parlamentben visszautasítjuk felséged önkényes elhatározásait.

A király válasza? Feloszlatta a dacoskodó, makacsul ellenszegülő parlamentet. Nemokára kénytelen újból összehívni. Pénzre van szüksége, sok, nagyon sok pénzre. Hiszen csupán IV. Christian dán királynak havi harmincezer font támogatást ígért II. Habsburg Ferdinánd ellen folytatott háborújának céljaira.

— Felség, a parlament beleegyezése nélkül nem szedhet adót!

— Felség, tiltakozunk az önkényes és törvénytelen bebörtönzések ellen!

— Felség, tiltakozunk a parlament által meg nem szavazott kényszerkölcsön kivetése ellen.

— Királyi szavammal fogadom, hogy eleget tesz az urak követeléseinek!

I. Károly egy évig ura szavának. A következő évbe megszegi ígéretét. Az alsóház tiltakozik a meg nem szavazott adók szedése ellen? Hát akkor legyen vége az egész okvetetlenkedésnek! Nem játszunk többé parlamentesdit. A király maga uralkodik, önkényesen, senkinek sem felülve tetteiért. A dolgok mennek jól-rosszul. Lord Strafford, Laud Cantorbery-i érsek állnak csupán a király oldalán, hogy segítségére legyenek a mindig üres államkassza megtöltésénél. Monopóliumokat adnak el, rég érvényüket vesztett rendeleteket újítanak fel, új adókat, találnak ki, a csipkétől a heringig mindent súlyosan megadóztatnak. A nemzet forrong. De még türelmes. Nem erről az oldalról kerül a tüzes csóva a puszkaporos hordóba.

Vallásháború!...

Vallás! Ez robbantja ki a veszélyt. Az államvallás az anglikán: voltaképpen kálvinizmus, amely hű maradt a katolicizmus külső megnyilatkozásaihoz, megtartotta a templom belső berendezését, a kórust, az oltárt, a gyertyákat, a tömjént, a papi hierarchiát, a miseinget. A puritánok is kálvinisták, de visszautasítanak mindent, ami a katolicizmusra emlékeztet. A miseinget az „ördög ruhájának” bélyegzik meg. Egyszerű, minden ékesség nélküli templomot akarnak és elítélik a papi hierarchiát. A genfi példára hivatkozva, választott lelkészeket kívánnak és mindenki magánéletének szigorú ellenőrzését, hogy az angol népből „angyalok népe” legyen. Az independensek még ennél is tovább mennek: kijelentik, hogy nincs szükség papra, mindenki saját maga lelkipásztora és a Szentírásban köteles keresni életének törvényeit. Végül itt vannak még a katolikusok, akikről vagyonuk kétharmadát elkobozzák, ha saját vallásuk törvényei szerint mernek élni.

Az elfogult vallási türelmetlenségtől fűtött emberek gyanakszanak: az egyik felekezetet a másik felekezetre, végül valamennyien a királyra. Az izgalom nőttön-nő. De a tetőfokát akkor éri el, amikor Laud érsek elhatározza, hogy a puritán Skóciában is az anglikánt teszi meg államvallásnak. Az edinburghi katedrálisba teljes miseornátusba lép be a lelkész és anglikán imát — latinból fordított katolikus imát — mond. Az istentiszteletre összegyűlt asszonyok sikoltozni kezdenek, hogy az ördög fúrákodott be a templomba. Teljes a fejtelenség. A skótok fogadalmat tesznek, hogy életüket áldozzák vallásukért. Hadsereget szerveznek és betörnek Angliába.

Károly ott áll néhány összeverődött csapat-

tal, pénz nélkül. Mit tegyen? Mit tehet a skótoktól elszorított vereség után? Egybehívja a parlamentet a hosszú, számára utolsó parlamentet.

— El vagyunk szárvá a végsőkre — jelentik ki az ülésező urak.

— Nem tűrjük tovább az önkényt, a kényuralmat!

— Meg kell tisztítani az anglikán vallást a pápista maradványoktól!

— Halál a király tanácsadója! Halál Strafford lordra, a törvényellenes adók agyafúrt kitalálójára!

— Halál!
Halál Strafford lordra, leghűbb, legönfeláldozóbb alattvalójára? Jó volna megmenteni. Ré-

NATHA,
HÜLÉS,
ELLEN

NEURALGINE
JURIST

mindig lehetne számítani. De ehhez akarat kellene, erős, magabiztos, elszánt fellépés. Imponálni tudás. Saját akaratának ráerőszakolása a dühös parlamentre... És Károly leül, szépen levelet ír a parlamentnek, hogy szeretné, ha életben hagynák kedvelt hívét. De ha a parlament nem tartja teljesíthetőnek kérését, legalább szombatig hagyják élni Straffordot! És Straffordot kivégzik hazatéréséért.

...Az ír katolikusok ezerszámra koncolják fel a protestánsokat. A parlament rosszállását fejezi ki a királynak. Egyben kijelenti, hogy engedélye nélkül a király nem szervezhet hadsereget és nem nevezhet ki tisztet.

I. Károly az egyetlen angol király, aki a képviselői mentelmi jogot semmibe véve, a parlamentben le akarja tartóztatni az ellenzéköt vezérét. De amikor megjelenik, saját szavai szerint „elrepültek a madarak”. Ugyanis a királynő egyik udvarhölgye megtudva, hogy mi van készülődésben, idejekorán értesítette őket a veszedelemről. A király magára zúdítja ezzel a tettével London népét; fegyverrel készek megvédeni képviselőik szabadságát.

A király menekül. Szövetségeket keres. A royalisták, személyes hívei és a katolikus írek sorakoznak fel mögötte. Ellene szöveteznek a parlament fennhatósága alatt Skócia és Anglia, amelyek ekkor egyesülnek egy országgá. A polgárháború ekkor már egy éve dúl. Még három évig tart. Cromwell Oliver katonai zsenijének köszönhető, hogy a kerekfejek, csaposlegények és iparostanonok gyakorlatlan hadával döntő győzelmet arathatnak a royalista haderegen.

I. Károly képtelen megsemmisített hadserege helyébe újat szervezni. Azt gondolja, hogy a skótokkal még mindig könnyebben tud zsoldra vergődni, mint az angolokkal. A valóságban mind a skótok, mind az angolok mély tisztelettel adoznak a király személye, a királyság gondolata iránt. Nem csoda, hogy a skótok boldogan fogadják I. Károly felkent személyét. Csúpan egyet kérnek tőle:

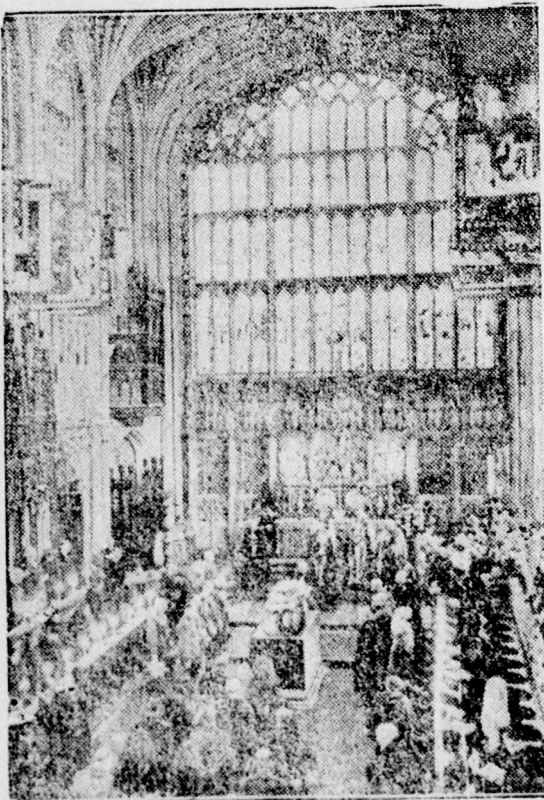
Halál a zsarnokra!

— A hadsereg megbízásából jelenünk meg a magas gyülekezet előtt — szól Cromwell. — Kérjük, hogy a zavargások, a polgárháború legfőbb előidézőjét, a királyt állítsák törvényszék elé. Feljelen az általa elkövetett árulásokért, a miatta kiontott vért!

A parlament kijelöli Bradshawe elnökléte alatt a külön törvényszék tagjait. 1649 január 20-án jelen meg először a király bírái előtt. A 26 tagból álló törvényszék titkos tanácskozást tart. Cromwell a legbefolyásosabb tagja a gyülekezetnek. El kell határozni, hogy mit feleljenek a király kérdéseire: kinek a nevében és megbízásából kívánok ítélkezni felettem. Afelett is dönteni kell, hogy mi történjék, ha a király „tiszteltlenül” viselkedne a törvényszékkel szemben...

A bíróság megegyezik. Bevonulnak az urak és a megjelent király előtt felolvassák a vádiratot:

„Stuart Károly, Anglia királya, az angol par-

V. György király koporsójának utolsó reszentelése a windsori Szent György kápolnában

— Felseged, mi skótok unnepélyesen megfogadtuk a Conventant okmányában, hogy életünk minden napján, minden rendelkezésünkre álló eszközzel küzdünk az eretnekesség és a bűn ellen. Az angolok fogadalmat tettek a mi Conventant-paktumunkra. Kérjük felsegedet, hogy tegyen rá fogadalmat szintén.

A felelet?
— Nem! — utasítja vissza a király erélyesen a kérést.

Vége a polgárháborúnak. I. Károlyt 400.000 font ellenében kiadják a skótok szövetségeseinek, az angoloknak.

— Felseged a helyzet ura, — sutogják I. Károly hű hívei. — A parlament és a hadsereg nem értik meg egymást. Ellenséges érzelmek hevítik őket. Az ok? A parlament nagy többségében puritán, a hadsereg pedig independens, független. A puritánok gyűlölik az independenseket, minden aron be akarják őket szorítani az egyházba, akár a börtön vagy a kópád aran: hajlandók még a hadsereget is feloszlatni ebből a célból. Az independensek? Teljes vallásszabadságot kívánnak és azt, hogy a parlament álljon jót a vallásszabadságért. Felseged, mindketten felseged segítségét kívánják. Felsegedtől függ minden...

I. Károly nagyon ravasznak tartja magát. Az egyiket a másikkal akarja elpusztítani, hogy helyreállítsa újból abszolutisztikus uralmat. A király kegyes. A király nagyon kegyes. Fogadja nagy titokban a parlament vezetőit. Megállapodik velük. Megígéri nekik mindent, amit csak kívánnak. És másnap? Megígéri mindennek az ellenkezőjét a hadsereg megbízottainak. I. Károly tárgyal mindkettőjükkel. Öszintének igyekszik mutatni magát és a valóságban becsapásukra gondol. Oh, siker! Itt az új polgárháború! Minden borzalmával! Vértáladozatával! Két évig ölik egymást az angolok és a skótok. Szerencsére itt van Cromwell. Elnyomja a lángoló szenvedélyeket. Nyugalmat, rendet teremt. És már látja magát, mint a jövő emberét, akinek a törvényes király teremtette meg az uralkodás, a diktatúra lehetőségét.

lament az angol nemzetet ért csapások és bajok, az ártatlanul kiontott vér, a polgárháború rémért! Istennek, az igazságnak, a királyságnak és önmaguknak kötelesek igazságot szolgáltatni. Ezért fenti bűnök fejében vád helyezzük. A terhére rótt vádak felsorolása után jogában van elmentük védekezni”.

Következnek a vádak: Stuart Károly elárulta az angol népet; visszaél a hatalommal; nem alkotmányosan uralkodott, hanem zsarnokká nőtte ki magát; nem hívta össze a parlamentet; önkényes uralma kedvéért polgárháborút zúdított a népre; és mindezen árulásokért, rablásokért, pusztításokért, kártételekért és egyenlenségek szításáért köteles felelni a bíróság előtt.

„A parlament az angol nép akaratából ítélkezik”

Amikor a király első kérdése ezek után az, hogy mely hatalom jogosította fel a bíróságot, hogy felette, királyuk felett ítélkezék. Bradshawe elnök az előre megbeszélte válasszal felel a királynak: az angol nép akaratából összegyűlt parlament az angol nép nevében ítélkezik a király felett, ugyanazon nép akaratából, amely a királyt uralkodójává választotta. Stuart Károly hivatkozik, hogy isteni jogból uralkodik és visszautasítja a bíróság illetékességét.

Tíz teljes napig tartanak az összecsapások a király és a felette ítélkező bíróság között. A nép a király híve. „Isten tartsa meg a királyt”, — mormolják áhitattal I. Károly egyes szavai után. Az összecsapások egyre hevesebbek lesznek. Stuart Károly tiltakozik a bíróság tiszteletlensége ellen, nem ismeri el őket bíráinak, visszautasítja vádjait.

De hiába királyhű a nép, ha a hadsereg és elsősorban annak főnöke, Cromwell Oliver, a király halálát kívánják. Tíz hosszú, kétség és reményességben töltött nap. És Stuart Károly halálos ítéletét hallgatja: fejesztésre ítélik, mint zsarnokot, árulót, gyilkost és az ország ellenségét.

Egy utolsó öröm: búcsú két gyermekétől, a tizenhároméves Erzsébettől és a tízéves Gloucester hercegtől, akik a parlament foglyai. És másnap ott áll a király a vérpádon. Talpalattnyi üres hely nincs rajta. Tizenöt ember szorong ott. I. Károly legnagyobb ellenségével. Egyszerű, olcsó, fekete deszkakoporsót pillant meg először a halálba induló. Két hóhér fogadja, ijesztő, parókás, álszakállt viselő, sötét alakok. A király nyugodt, derűs. Lelki szemével előtt az az anagram lebeg, amelyet Carolus Rex-ből állított össze: Cras erolux...

A halta lecsap a király nyakára. A hóhér felémeli és megmutatja az összesereglett népnek a levágott fejet. Így halt meg az egyetlen angol király, aki nem tartotta tiszteletben az ősi alkotmányt 1649 január 3-án.

A siker útja

Most száz éve született Andrew Carnegie, aki igazán hivatott arra, hogy az emberiségnek utmutatást adjon arra, hogy lehessen és kelljen a siker útján járnia. Hiszen ez a skót gyerek egyszerű kisvárosi takács fiának született s karrierjét mint táviratkihordó kezdte meg. De aztán vasakarattal, magánaton addig képezte magát, amíg táviratíró, majd vasúti titkárrá lett. Hálókocsi-részvényekkel kezdett spekulálni, majd acélgyáros lett s végül mint Amerika egyik leggazdagabb embere halt meg. Halála előtt azonban óriási vagyona legnagyobb részét közcélokra hagyományozta.

Nos, Carnegie-nak egyik gyakran ismételt jelmondata ez volt:

— Vegyetek elő két egyforma munkakedvű és egyforma intelligenciájú embert s meglássátok, kettejük közül mindig az fog a másik fölött diadalmaskodni, aki több irányban művelte ki magát...

Ezt a több irányban való kiművelődést pedig sehol és semmi módon nem szerezheti meg az ember könnyebben és gyorsabban, mint egy jó lexikon segítségével. Jellemző, hogy olyan emberek, akiket hivatásuk vezető helyekre lendített, mindenkor nyíltan bevallották, hogy a lexikonnak köszönhető az, hogy kiemelkedtek a szürke tömegből. A 164 éve létező *Encyclopaedia Britannica* például büszkén hirdeti magáról évtizedek óta, hogy George Washington-tól kezdve az Egyesült Államok minden egyes elnöke megszerezte és áttanulmányozta az angoloknak ezt a valósággal nemzeti intézménnyé vált lexikont.

S ha már száz és százötven esztendővel ezelőtt is ez volt a helyzet, mennyivel inkább áll ez az igazság ma, a világháború utáni hihetetlen méretű viláékriszisen, amikor igazán csak a legsokoldalubb tudású ember állhatja meg a sarat az élet bármely irányu viharzá- sában.

Az örökös harc közepette az az ember marad fölül, akik embertársainál többet tud s általánosabb a tudása. Súlyos napi elfoglaltságuk és sok mindenfajta tiltó rendelkezés miatt csak kevesen jutnak hozzá, hogy egyetemet, szakiskolát vagy akár csak speciális kurzusokat is végezzenek. Ilyen körülmények között aztán nincs más út a siker felé, mint egy jó lexikon, amely szakavatottan, alaposan és a legmodernebb ismeretek birtokában instruál mindenről, amit a Ma emberének tudnia kell.

De hát milyen legyen ez a mindentudó jóbarát, a modern értelemben vett lexikon? Kevés embernek van arra ideje, hogy husz-, harminckötetes nagy lexikonokat tanulmányozzon át. Az ilyen nagy lexikonok legtöbbje külföldi lexikon-szakemberek szerint sok olyan idejétmúlt ballasztot is cipel magával, amire a Ma emberének alig lehet szüksége, s amivel csak fölöslegesen terhelné meg az agyát. Viszont az egész kis, egy-, kétkötetes lexikonok, terjedelmükkel fogva, ezt a célt nem szolgálhatják.

Általánosan elismert dolog, — s ma már mindenütt erre a lexikontípusra térnek át a világ legismertebb lexikonkiadói, — hogy a hat-nyolckötetes lexikon az a forma, amely legjobban kielégíti a mai olvasót úgy alaposág, mint az információszerezés gyorsasága szempontjából. Ezt az új típust követi a *Dante és Pantheon* könyvkiadó kiadásában most meginduló magyar standardmunka, az *Uj Lexikon is, amely nyolc kötetben teljes*. Ez az *Uj Lexikon* nem aprózza szét sokszáz ezer címszóban az anyagot, úgyhogy az olvasónak nem kell fáradságos munkával keresgélnie az egy-egy tartozó dolgot, s folytonos ide-odaugyalásokon nem kell bosszankodnia. Nagyobb összefoglaló cikkek mondanak el minden, a Ma emberéhez közelebbi érdeklődő bíró dolgról minden fontos tudnivalót. A nyolc kötet 4000 oldalának 500.000 sorában nincs egyetlen henye, fölösleges szó, mert a szakavatott munkatársoknak (akik között a magyar tudományos világnak szinte minden számottevő neve képviselve van) légiója a legnagyobb precizióra törekszik. Ezenfelül azonban páratlan ereje ennek az *Uj Lexikon*-nak az, hogy a tudnivalók tetemes részét könnyen áttekinthető táblázatokba és grafikonokba öntötte át a szerkesztőség. Ezek a grafikonok a modern ember számára azt jelentik, amit a középkor embere számára a falrafestett „Szegények bibliája”, könnyű, gyors, könnyen megjegyezhető vizuális tájékozódást az élet legnevezesebb problémái felől. Egy-egy ilyen könnyen áttekinthető táblázat nagyobb

KÖZGAZDASÁG

Az új szőlő- és gyümölcsvédelmi törvényjavaslatot módosították

Bucurestből jelentik: A Szőlősgazdák Országos Szövetségének ismételt felterjesztései, különösképpen pedig a Focsaniban tartott szőlő- és gyümölcsvédelmi kongresszus ismeretes határozatai már eddig is látható eredménnyel jártak. Antonescu miniszter elnöklése alatt bizottság foglalkozott az érdekelttség kívánóságaival és azok közül többet teljesítendőnek talált. A módosításokhoz a kormány törvényelőkészítő bizottsága is hozzájárult s azokat már végleges formában meg is szövegezték. A bizottság határozata alapján a javaslatot a következő módosításokkal terjesztik a törvényhozás mindkét háza elé:

1. Tilos a hibrid (korcs) szőlővesszők ültetése.

2. Öt évig még a nemesfajú szőlők ültetése is tilos és ez mindaddig fennáll, amíg a szőlőtermelési zónákat újból nem állapították meg. A szőlőkben levő üres terület beültetését is csak akkor engedélyezik a törvény, ha az üres rész legalább negyed részét teszi ki az egész szőlőbirtoknak.

3. Külön engedéllyel minden szőlőbirtokos vagy szőlőtermelő gyárithat konyakot.

4. A szeszgyárak termelési kontingensé-

nek rovására a szeszmonopól-törvény eddig is megengedte, hogy évente 450 vagon borszeszt előállíthassanak. Az új törvényben is megmarad ez a pont, de az ellenőrző hatóságoknak szigorú kötelezősséggé teszik annak kontrollálását, hogy a 450 vagon az engedélyesek okvetlenül előállítsák.

5. A szőlőtermelők támogatása céljából az állam 20 százalékkal leszállítja az ipari szeszgyárak termelési mennyiségét. A 20 százaléknak megfelelő mennyiséget borszessel kell helyettesíteni. Szakértők állítása szerint ez a 20 százalékos csökkentés évente mintegy 40 millió lejtel apasztja az állam szeszadó-bevételeit.

Előre látható, hogy a törvényjavaslat a parlamentben élénk vitára ad alkalmat. Elsősorban az ipari szeszgyárak akcióba lépése várható, mivel a termelési mennyiség csökkentése nehéz helyzetbe állítja a vállalatokat. Amellett a szőlősgazdák álláspontja sem egyértelmű. Izen sokan akként vélekednek, hogy az új törvény melyben benyul a magántulajdon dologi javaiba s erősen „uniformizál” — holott az okirállyal és az erdélyi borvidékek érdekei távolról sem tekinthetők azonosoknak.

Közgazdasági apró hírek

(Bucuresti). Románia aranybányászatába és nehéziparába angol pénzügyi érdeklődés szándékozik bekapcsolódni. A tárgyalások folynak.

(Bucuresti). A légügyi miniszterium új tervet dolgozott ki Románia kereskedelmi repülő forgalmának fejlesztésére. A minisztertanács e célra 40 millió lejes költségkeretet szavazott meg.

(Cluj). A Kereskedelmi és Iparkamara nagyarányú árumintavásár és kiállítás előkészítésén fáradozik.

(Satu-Mare). A Kereskedelmi Csarnok nehéz anyagi viszonyai arra kényszerítik a vezetőséget, hogy az intézmény esetleges megszüntetésével is számot vessen.

(Bucuresti). A Nemzeti Bank jelentette a kormánynak, hogy ez év első negyedére 2 milliárd 300 millió 100 ezer lei értékű deviza fölértékelkedik. Az első évtizedre tehát a fenti értéknek megfelelő behozatalt engedélyeznek.

(Oradea). A Kereskedelmi és Iparkamara, a Kereskedelmi Csarnokkal és az ipartestülettel karöltve, szabályzatot dolgozott ki az elagott kereskedők és iparosok nyugdíjellátásáról. Hír szerint a tervezet rövidesen nyilvánosságra kerül.

(Bucuresti). A külkereskedelmet irányító vezérigazgatóság a behozatalt engedélyek érvényességi idejéről a következő rendeletet adta ki: Azoktól az importőröktől, akik 1935 december hó 1-ig felszólítást kaptak a kontingentálási hivataltól bevitt illetékeik megfizetésére, de ezt nem teljesítették, az engedélyeket visszavonják. Akik december 1-je után kaptak felszólítást, február 5-ig fizethetik be az illetékeket, mert ellenkező esetben ezektől is bevonnák az engedélyeket. A jövőben a felszólítás elküldésétől számított 20 napon belül kell fizetni, az engedélyek visszavonásának terhe mellett.

(Timisoara). Manoilescu Mihály nagy előadást tartott a Kereskedelmi és Iparkamarában, amelynek során a tulságba hajtott állami beavatkozást a gazdasági élet folyamatába kifejezetten helytelenítette s kijelentette, hogy a román elemnek nagy szerepet kell biztosítani a közgazdaság terén, amde a kisebbbéggek is védelemre jogosultak a tulságok és visszaélések ellen.

(Ankara). Török kezdeményezésre dohánytőzsde felállítását tervezik, hogy kiküszöböljék az egyes államok közötti élés versenyt. Az alapításban részt vesz Bulgária és Albánia is. E francia tőkeérdeklődéssel megvalósítandó tervzetnek jelenleg egyetlen akadály a jugoszláv ellenállás, amelynek dohányjövédéke nem látja eléggé biztosítottak érdekeit egy ilyen alakulásban.

SZÍNHÁZ

ORADEA (Szabadkai társulat):

Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Egy asszony hazudik.** Matiné. 13 és 20 lejes helyarákkal. — Délután 3 órakor: **Három ember a hóban.** Olcsó helyarákkal. — Délután 6 órakor: **Ezüstmenyasszony.** Rendes helyarákkal. T. Pogány Janka vendégfelléptével. — Este 9 órakor: **Ezüstmenyasszony.** Rendes helyarákkal. T. Pogány Janka vendégfelléptével.

Hétfőn délután 3 órakor: **Az Ur katonái.** Ifjúsági előadásban. Olcsó helyarákkal. — 6 órakor: **Nászút Bécsbe.** Olcsó helyarákkal.

Kedden délután 3 órakor: **Vallomás.** Mérsékelt helyarákkal. — Este 9 órakor bucsu előadás: **Egy nőre éjszaka.** Operett premier. Rendes helyarákkal.

— **Vasárnapi előadások.** Vasárnap négy előadást tart a színház. Délelőtt 11 órakor matiné. 13 és 20 lejes helyarákkal színre kerül az **Egy asszony hazudik** színmű, délután 3 órakor **Három ember a hóban** olcsó helyarákkal, míg délután 6 és este 9 órakor **Az ezüstményasszony** nagy sikerű operettnek lesz folytatódólag előadása. Rendes helyarákkal.

— **Hétfői előadások.** Hétfőn délután 3 órakor olcsó helyarákkal a nagy sikerű **Ur katonái** lesz első délutáni előadása olcsó helyarákkal, délután 6 órakor a **Nászút Bécsbe** operett újdonság kerül színre olcsó helyarákkal. Este a színházban román előadás van és így 9 óras előadás nem lesz.

— **Keddi bucsu előadások.** Kedden bucsuzik Oradea közönsége a Szabadkai igazgató társulattal, mert vésztár Satu-Marera. Kedden délután a próza evvittes bucsuzik a vallomás c. nagy sikerű színműben, amely mérsékelt helyarákkal lesz megtartva, míg este 9 órakor az operett evvittes bucsuzik az **Egy nőre éjszaka** c. operett újdonságban, amely Budapesten a Budai Színházban több mint 100 előadást ért meg. Az esti előadás rendes helyárral lesz.

CLUJ (Thália-társulat):

Vasárnap délután 3 órakor: **Gőli baba.** — Délután 6 órakor: **Nászút Bécsbe.** — Este 9 órakor: **Marica grófnő.**

TIMISOARA (Szendrei-társulat):

Vasárnap délután 3 órakor: **Bécsi tavasz.** — Délután 6 órakor: **Leányálom.** — Este 9 órakor: **Leányálom.**

Hétfő este 9 órától minden este: **Leányálom.**

AIUD (Jódy-társulat):

Vasárnap délután 3 órakor: **Mimi.** — 6 órakor: **Az Ur katonái.** — 9 órakor: **Nászút Bécsig (Budapest—Wien.)**

Hétfő: **Nászút Bécsig (Budapest—Wien.)**

Milyen elegáns és jó alakú lett egyszerre,

mi történt ezzel a nővel, hogy így megszépült? Fogják kérdezni a „Magyar bálon”, ha gyönyörű toaletttel olyan fűzőre fogja viselni, amelyet KOVÁTS SÁNDORNÉ specialistánál, (Oradea, Nülgész-telep) rendel, modern vonalú szabással, izlésees kivitelben, tavalyi ártért.

Apróhirdetések

Különféle

Nem okoz gondot a jelmezés bál, mert ötletes új jelmezek kölcsönözhetőek Czillernél.

ORIASI
Ártat fizet briliáns-ért, ezüstért, aranyért HERBERT ékszerárúháza, Regele Ferdinánd 3. Arany karika-gyűrű 590-600 lei párja. Arany karóra 700-800 lei, nikkell, ébressz-tő és zsebóra 150 lei. Óra- és ékszerjavítások 20-40-60-80-100 lei, főtállás mellett.

Óltárképek. kétoldalas jobogóképek, stációképek, vaszorra festve, művészi kivitelben szállít. templomokat újrafest és aranvozt. Herling István ak. festő Sírja. Jud. Arad.

Adás-vétel

Egy modern magánház Str. Samuil Micu 4. sz. alatt és egy kisebb magánház Str. Cruci 1. sz. alatt eladó. Értekezni Gödény Lászlónál, Str. Oltenia 8. sz. alatt.

Zongora,

bécsi gyártmányu, kitűnő hangu, jó állapotban, elköltözés miatt olcsón eladó. Cim a kiadóban.

Oktatás

Léposy Zenakola Oradea, Str. Simeon Stefan No. 20. Beiratások egész éven át.

Lokals

Kiadó
május 1-re egy és két-szobas modern lakások Oradea, Str. Tache Ionescu 15. sz.

Kiadó
elegánsan autorozott különbejáratu udvari szoba Pop, Str. Saguna No. 7.

Központban
3 szobas magan ujház, komfortos lakással és külön telek eladó. Oradea, Str. Ghica Joan No. 13.

2 szobas
előszobas, utcai lakas kiadó, Str. Vilson No. 14. Értekezni: Oradea, Str. Duca No. 4.

Kiadó magánház
május 1-re, 3 szoba, összkomfortos suteri-nes. Oradea, Praporgescu No. 12.

Autorozott szoba
azonnalra kiadó. Oradea, Str. Ioan Ciordas No. 38.

Alkalmazás

Fényképész tanuló
felvételt. Foto Keresztessy, Oradea, Strada G. Moşoiu No. 2.

Szerény igényű
fiatal fototechnikus állást keres. Cim a kiadóban.

Perfect főző mindenek
szakácsné felvételt. Oradea, Str. Dimitrie Cantemir No. 57.

Figyelem!

Mélyen leszállított áron kaphatók **dr Karácsonyi János** püspök összes művei!

A székiek és a székiek magyarok ára 10 lei helyett 5 lei
A magyar nemzet honalapítása 896-897 ára 40 lei helyett 20 lei
Uj adatok és új szempontok a székiek régi történetéhez ára 50 lei helyett 20 lei
A magyar nemzet áttérése a nyugati kereszténységre 160 lei helyett 50 lei
Szent Ferenc rendjének története Magyarországon 1711-ig I. 300 lei h. 150 lei
Szent Ferenc rendjének története Magyarországon 1711-ig II. 300 lei h. 150 lei
Vidéki megrendeléseknél plus 15 lei portó.

Kapható:

az ERDÉLYI LAPOK KÖNYVOSZTÁLYANAL.